

VARM LUFT
KUN FÅ DANSKE
CO₂-PROJEKTER I U-LANDENE.
NY STRATEGI PÅ VEJ.
S. 9

Foto: Luc Gnaggo/Scanpix

MALI ELLER NIGER?
ETIOPIEN ER UDE AF KAMPEN
OM AT BLIVE NYT SAMARBEJDS-
LAND. MALI LIGNER EN
FAVORIT. S. 12

ud>ikling

**MÅNEDSAVIS OM DANSK
UDVIKLINGSBISTAND**

December / Nr. 09 / 2005

Skolepiger i Bluefields, Nicaragua. Foto: Bo Simonsen

DANIDAS STYRELSE I NICARAGUA

En af de største udfordringer for de kommende års danske udviklingsbistand til Nicaragua er at fylde et flere hundrede meter langt hul.

Af Bo Simonsen, Nicaragua

Hullet ligger på Nicaraguas østkyst og har siden orkanen 'Juana' hærgede i 1988 adskilt havnen El Bluff fra fastlandet.

Det betyder, at skibe ikke kan sejle ind til byen Bluefields og videre op ad floden Escondida, der er hovedfærdselsåren ind til landets hovedstad, Managua.

En sandsuger fra Danmark har foreløbig rensat bugten for sand. Det oprensede sand er blevet til syv små øer, som har fået navnet 'De danske øer'.

Nu skal der med støtte fra Danmark sættes en effektiv prop i hullet.

El Bluff-hullet var et af besøgs punkterne under Danidas styrelses rejse i Nicaragua den 24.-28. november. En russisk bygget M-17 kamphelikopter bragte styrelsesmedlemmerne rundt i landet og fløj også over, hvad der i helikopterperspektiv ligner et gigantisk fad med broccoli: Naturreservatet *Indio Maiz*, der er det største stykke uberørte regnskov nord for Amazonas.

Læs side 2 og side 15.

Jacob Zuma var et godt bud på Sydafrikas næste præsident. Foto: AP

KORRUPTIONENS UVÆSEN

I Sydafrika er landets nu fyrede vice-præsident under anklage for korruption.

Af Jesper Strudsholm, Cape Town

Korruption er kriminelt. I Danmark og i de fleste udviklingslande.

Det samme gælder for spirituskørsel.

Alligevel finder begge dele sted. Og hvis vi skal være helt ærlige, er det ikke skrækkeligt

mange år siden, at det i Danmark var ganske i orden at prale af at være kørt hjem uden buler i en stor brandert. Nogle gør det endnu. Men lad os som minimum sige, at spirituskørsel er blevet mindre acceptabelt, mere lavstatus – og at et mistet kørekort ikke ligefrem får ens anseelse i samfundet til at stige.

Noget lignende gælder for korruptionen og dens halvbror nepotismen, altså favorisering af familie, venner og forretningsforbindelser.

Anderledes forholder det sig i Afrika, hvor korruption og nepotisme ofte er en forlæn-

gelse af årtusindgamle traditioner for, at den stærke hjælper den svage og får tjenester til gengæld.

Det er lige præcis det, som er sket i sagen om Nelson Mandelas tidligere efterretningschef og den nu fyrede vice-præsident, Jacob Zuma.

Han var et godt bud på Sydafrikas næste præsident, men står nu tiltalt for at have modtaget korruption fra en forretningsmand og fra et fransk våbenfirma.

Læs side 10.

INDHOLD

NYHEDER

- NGO-egenfinansiering på Finansloven. Op ad bakke for Ibis og MS 3
 Kosovo. Langvarigt internationalt engagement venter 4
 Konference om PS-Programmet. Forsoning og samarbejde 5
 Det nye PS-Program. Mere integreret i dansk udviklingsbistand 5
 Jordskælv i Pakistan. Interview med ambassadør Bent Wigotski 6
 FN-topmøde om informationsteknologi i Tunis. Nedtur for u-landene 6
 Udviklingskommunikation. Konference med professor Thomas Tufte 7

MILJØ

- Handel med CO₂ kvoter. Hvor står Danmark? 8-9

AFRIKA

- Korruptionens uvæsen. Sydafrikas tidligere vice-præsident tiltalt 10
 Zimbabwe. FN's Jan Egeland på besøg 11
 Rådsmøde om landevalg. Mali ligner en svag favorit 12
 Fransk-talende Afrika. Det er ikke nemt at rekruttere 13
 Mozambique. Mulig svindel med Danida-penge 13

LATINAMERIKA

- Bolivia. Skæbnevalg i december 14
 Guatemala. Efter orkanen 14
 Nicaragua. Militæret passer på regnskoven 15

BISTAND

- Afghanistan. Civilt-militært samarbejde 16-17
 Albanien. Hård kritik af UNDP 18
 Albanien. UNDP svarer igen 19

ANMELDELSER

- Udviklingskommunikation. En moppedreng om medier fra RUC 20
 Aids. 'Models for life' fra Nordiska Afrikainstitutet 20
 Film om verdens uddøende sprog. *I sproget er jeg* 21

NAVNE

- Interview. Hvis jeg var udviklingsminister 22
 Portræt. Globaliseringsdronningen Noreena Hertz 23
 Nyt om navne 23

OPFINDELSER

- Planter som minesøgere. Georg Georgløs ser mod syd 24

ud>ikling

Udgives af Danida, Udenrigsministeriet
 Kommunikationsenheden, Asiatick Plads 2, 1448 København K
 Telefon 33 92 00 00
 32. årgang. Udkommer ni gange om året. Trykoplæg: 14.000
 ISBN nr. 87-7667-339-1 (trykt udgave) og
 87-7667-340-5 (elektronisk udgave)
 ISSN nr. 0106-0570

Abonnement, adresseændringer og udsendelse

Gratis abonnement kan tegnes hos Schultz Distribution:
 Telefon 43227288, mail schultz@schultz.dk

Redaktion

Redaktør: Stefan Katić (sk) – 33 92 08 67. stekat@um.dk
 Journalist: Poul Kjar (pk) – 33 92 01 34. poukja@um.dk
 Journalistpraktikanter: Suzanne Skærbæk Nielsen 33 92 08 01. suznie@um.dk
 og Lars Krøldrup 33 92 00 66. larkro@um.dk
 Ansvarshavende iflg. presseloven: Kontorchef Eva Egesborg Hansen.
 Udvikling på www.um.dk. Journalist: Lotte Jack Wenzel – 33 92 08 53. lotwen@um.dk
 Også bidrag af skolepraktikant Asger Persson

Nyt om navne

Irene D. Josephsen – 33 92 19 27. avisenuvikling@um.dk

Layout, design og illustrationer: 1508 A/S

Tryk: Skive Folkeblad. Trykt på svanemærket papir med miljøvenlige farver.

Hjemmeside

www.udvikling.dk. Her findes bl.a. tidligere numre.
 Redaktionen afsluttet 7. december 2005.
 Tidligere numre kan rekvireres fra Netboghandelen på:
 www.danida-publikationer.dk eller hos DBK Logistik Service på telefon 32 69 77 88

Artikler i månedsavisen *udvikling* udtrykker ikke nødvendigvis
 Udenrigsministeriets synspunkter.

Danida

NYT FRA STYRELSEN

MISREGIMER I MULIGHEDERNES LAND

Danidas styrelse på besøg i Nicaragua

Af Bo Simonsen

”Vi vil bede jer om at bygge veje. Masser af veje. I bestemmer selv, hvor de skal bygges og lad være med at give os pengene. Byg dem selv, og I må også gerne bestemme, hvad vejene skal hedde. Fattige kvinder på landet, som vil danne et kooperativ, er der masser af lande og organisationer, der vil give os penge til, men det er bedre infrastruktur, som vi har brug for.”

Citat: Nicaraguas præsident Enrique Bolaños.

”Danida holder, hvad I lover, og pengene kommer, når det er aftalt. Det er mere, end hvad man kan sige om mange andre landes og internationale organisationers bistand til vores land – og så er I blandt de få bistandsorganisationer, der arbejder i Nicaraguas fattigste områder på Atlanterhavskysten.”

Citat: Viceudenrigsminister og leder af sekretariatet for udviklings-samarbejde, Mauricio Gómez Lacayo.

”Det danske udviklingssamarbejde med Nicaragua sker med gensidig respekt. Venner siger pæne ting til hinanden, men også det man ikke kan lide at høre.”

Citat: Statsanklager Alberto Espinoza, der via en antikorrupsions-fond får økonomisk støtte fra Danmark til undersøgelser af korrupsionssager.

”Ovenstående citater er fra Danidas styrelses besøg i Nicaragua den 24.-28. november.”

Nu vil det af mange blive opfattet som almindelig høflighed at tale pænt til og om besøgende gæster – specielt når de besøgende styrelsesmedlemmer repræsenterer et land, der har lovet at give 190 mio. kr. i udviklingsbistand om året de kommende fire år.

Høflighed eller ikke høflighed. Danmarks relative lidenhed til trods kan det dansk-nicaraguanske udviklingssamarbejde fremvise en række bemærkelsesværdige resultater: Støtte til kaffekooperativer med cirka 8.000 medlemmer (hvoraf en tredjedel er kvinder), bygning af hoved- og biveje, moler og kajanlæg langs laguner og floder på Atlanterhavskysten, beskyttelse af det største samlede stykke uberørt regnskov nord for Amazonas, rydning af 27.000 landminer.

Men dansk bistand er også inde og røre ved områder, som magtfulde grupper i det nicaraguanske samfund helst så, at Danida holdt fingrene fra: Danmark giver økonomisk støtte til den nicaraguanske statsanklager og mil-

jøanklager, der gør en risikofyldt indsats for at bekæmpe den omfattende korruption i landet. Den danske støtte til decentralisering flytter penge og magt fra centrale institutioner til kommunerne: et klassisk minefelt for interessesammenstød.

Støtten til oprindelige folk støder også på åbenlyst modsatrettede interesser. Det kom tydeligt frem, da styrelsen mødtes med lokalregeringen i byen Bluefields på Atlanterhavskysten. Med til mødet var – på opfordring fra den danske ambassade – inviteret præsidenten for Rama-indianerne. Den lokale guvernørs kropssprog blev noget tilknappet, da indianer-præsident Sebastiano McCrea Ruiz fremførte, at hans folk var noget betænkelige ved planerne om at føre en ny hovedvej igennem, hvad de opfattede som Rama-territorium.

Nicaragua anno 2005 er på mange områder en lidt trist historie..

Diktatur, krig, miljødelæggelser, voldsom befolkningsvækst og ikke mindst: korruption og mis-regering har gjort sit til, at landet – næstefter Haiti – er det fattigste i Latinamerika og Caribien og et af de lande i verden med størst økonomisk ulighed. Igennem 2004 og 2005 har den ene regeringskrise afløst den anden, og to gamle han-bavianer sidder tungt på den politiske indflydelse og besværliggør livet for præsident Enrique Bolaños mindretalsregering: Sandinisternes leder og ex-præsident Daniel Ortega og det liberale partis ex-præsident, den korrupsionsdømte Arnaldo Alemán.

Men det er også et land med fantastiske potentialer: Rige naturforekomster, forholdsvis veluddannet befolkning og adgang til verdensmarkedet.

Man kan diskutere, om Danmark skal efterleve præsident Enrique Bolaños ønske, eller det bør overlades til EU eller Verdensbanken at bygge asfalterede hovedveje. Men den danske støtte til blandt andet god regeringsførelse, kampen mod korruption, beskyttelse af miljøet og forsvar for menneskerettighederne og demokrati giver absolut mening.

Og så må det vise sig om næste års præsident- og parlamentsvalg fører til endnu engang misregime, eller om det åbner op for nye muligheder.

Bo Simonsen er journalist i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed og deltog i styrelsens rejse i november til Nicaragua. bosimo@um.dk

SÅ SKAL DER SAMLES IND...

Kravet om at de store danske NGO'er skal stille med 10 procent egenfinansiering er en stor udfordring for ikke mindst Ibis og Mellemfolkeligt Samvirke.

Af Poul Kjar

– Jeg anfægter ikke, at et politisk flertal er i sin gode ret til at indføre egenfinansiering. Men det er mangel på respekt for sagen, at forslaget kommer med i finansloven uden først at blive diskuteret, siger Vagn Berthelsen, generalsekretær i u-landsorganisationen Ibis.

– Det ser sort ud, men vi tager det som en udfordring. Vi skal lave landsindsamlinger og finde alternative finansieringsformer, siger Søren Hougaard, formand for Mellemfolkeligt Samvirke, i sin kommentar til regeringens ændringsforslag til finanslov for 2006.

Ændringsforslaget betyder, at de seks store danske u-landsorganisationer i fremtiden skal stille med 10 procents egenfinansiering til deres internationale arbejde ud over det, som staten yder. 2006 er et overgangså, hvor organisationerne kun skal stille med fem procent egenfinansiering.

Kravet vil reelt set ikke udgøre et problem for Folkekirkens Nødhjælp, Care Danmark, Røde Kors og Red Barnet, som i forvejen råder over tilstrækkelig egenfinansiering til deres internationale arbejde. Men kravet kan derimod tvinge Ibis og MS helt i knæ.

De to u-landsorganisationer, der modtager langt størstedelen af deres finansiering fra Danida, skal i 2007 mere end tidobles deres egenfinansiering, hvis de skal bevare deres rammebevilling fra staten.

Som en hjælp til u-landsorganisationerne ændrer regeringen på indsamlingsloven. Dermed kan alle seks organisationer i fremtiden gennemføre landsdækkende gade- og husstandsindsamlinger. Hidtil er det kun Dansk Røde Kors og Folkekirkens Nødhjælp, der har gennemført landsindsamlinger.

Dyrt at lave indsamlinger

Man kunne tro, at det er en smal sag at tromme et par tusinde indsamlere sammen og indsamle et par mio. kr. ved en årlig landsindsamling. Senest indsamlede Dansk Flygtningehjælp – som også har lov til at lave husstandsindsamlinger – 17 mio. kr. til flygtninge i blandt andet Sudan.

Dansk Flygtningehjælp indsamlede 17 mio. kr., da organisationen samlede ind til verdens flygtninge den 13. november. Spørgsmålet er, om organisationer som Ibis og Mellemfolkeligt Samvirke kan gøre det samme. De mangler både erfaring, netværk og royal protektor i form af hendes Kongelige Højhed, Kronprinsesse Mary. Foto: Dansk Flygtningehjælp.

Men Ibis og MS har hverken erfaring eller et landsdækkende netværk til at rekruttere indsamlere og gennemføre landsdækkende indsamlinger. Derudover er det kostbart at gennemføre en landsindsamling. Og de omkostninger skal også finansieres – gennem indsamling.

Dertil siger Vagn Berthelsen fra Ibis:

– Vi bliver tvunget til at lave forcerede investeringer i indsamlinger, og vi risikerer i starten at bruge det samme beløb på at få en

indsamling løbet i gang og gennemført, som vi får i raslebøsserne.

Organisationerne kan med andre ord ikke kun basere egenfinansieringen på indsamlede midler.

– Vores medlemmer skal også ud og rejse penge. Vi har fordoblet vores medlemstal, og vi har som den eneste organisation 80 kollektive medlemsorganisationer. Derudover skal vi ud og tale med virksomheder, som kunne tænkes at hjælpe os, siger Søren Hougaard fra MS.

Anden finansiering i stedet for egen

Bag regeringens beslutning om at indføre egenfinansiering ligger ifølge udviklingsminister Ulla Tørnæs et ønske om, at de danske NGO'er opnår større uafhængighed af staten og større folkelig forankring.

MS og Ibis bakker principielt set op om denne tankegang.

Men Vagn Bertelsen mener, at det ville være mere rimeligt at stille krav om, at organisationerne skal skaffe anden finansiering, end at de skal skaffe egenfinansiering, der defineres som 'bidrag fra kontante midler rejst i Danmark'.

Vagn Berthelsen argumenterer for den hollandske model, der stiller krav om, at u-landsorganisationerne stiller med 25 procent anden finansiering. Penge, der kan komme fra egne midler, fra EU-bevillinger eller enkeltbevillinger fra staten.

Et forslag, der ikke tager højde for regeringens ønske om større folkelig forankring hos ngo'erne. Regeringen har i stedet valgt det, som man kunne kalde for den 'nordiske model', da kravet om 10 procent egenfinansiering er en del af ngo'ernes virkelighed i Norge og Sverige.

De gode nyheder

I forhold til det første udkast til finansloven for 2006 rummer ændringsforslaget, der træjbehandles i Folketinget den 16. december, også gode nyheder for de danske u-landsorganisationer.

De seks store organisationer mister alligevel ikke retten til at søge tilskud til projektrelateret u-landsoplysning. Men det er kun to procent af bevillingen, der kan bruges til oplysning.

Endelig fremgår det af ændringsforslaget, at de u-landsorganisationer, der ikke har projektaktiviteter i udviklingslandene, fortsat vil kunne søge om tilskud fra Danidas Oplysningsbevilling. Det betyder, at for eksempel Operations Dagsværk også i fremtiden vil kunne søge oplysningsudvalget om støtte. Oplysningsbevillingen vil dog stadig blive reduceret med 12 mio. kr. og dermed halveret i forhold til de 24 mio. kr., den tidligere udgjorde.

I tilfælde af at organisationer som Ibis og MS ikke kan leve op til kravet om egenfinansiering, kan det i sidste ende komme på tale at skære i deres rammebevilling fra Danida.

Den samlede NGO-bevilling vil der dog ikke blive pillet ved.

FOGH: BEHOV FOR MERE UDVIKLINGSBISTAND

På Venstres landsmøde den 27. november omtalte statsminister Anders Fogh Rasmussen sin rejse til Afrika nogle uger før, som 'både en opløftende, men også nedslående oplevelse'. Opløftende fordi han mødte afrikanske ledere, som har forstået behovet for reformer og fattigdomsbekæmpelse, men nedslående fordi han så, hvor enormt dybe problemerne er.

Derefter udtalte Fogh Rasmussen, at 'der er behov for mere udviklingsbistand til Afrika – ingen tvivl om det'.

På landsmødet så statsministeren ti år ud i fremtiden og fremhævede syv pejlemærker for Venstres videre politik, indenrigs- såvel som udenrigspolitisk. Bistandspolitik var et af pejlemærkerne.

/SSN

DANIDAS VERDENSBILLEDLEGAT 2005

Så er vinderen af Danidas Verdensbilledlegat fundet. Fredag den 18. november var 160 mennesker mødt op for at overvære kåringen af vinderfilmen, som blev: 'Open Court' lavet af Frederik Hølge og Poul Madsen.

Juryen angav i sin begrundelse for valget blandt andet, at filmen bød på 'en rigtig god historie – næsten universel i sin karakter, så alle kan forstå den'.

For fjerde år i træk er Danidas verdensbilledlegat blevet uddelt til studerende ved de videregående uddannelser i Danmark. Hvert år stilles ti legater á 40.000 kroner til rådighed til de mest nytænkende studerende, der får som opgave at lave en minifilm på 12 minutter. Formålet er at få unge og idérige mennesker til at give nye og alternative bud på u-landsformidling. I år var temaet 'iværksætter'. Læs mere på www.3world.dk. /SSN

KOSOVO ER ET EUROPÆISK PROBLEM

Det internationale samfund må forberede sig på et langvarigt engagement i Kosovo, konkluderer ny rapport fra DIIS. Alternativet er ny etnisk uro i provinsen.

Tekst og foto: Stefan Katić, Priština

Det internationale samfund kan se frem til at skulle blive i Kosovo en rum tid endnu. Uanset om de kommende forhandlinger ender med fuld selvstændighed eller selvstyre for provinsen.

Det konkluderer en ny rapport fra Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) om fremtiden for Kosovo, der formelt er en serbisk provins, men hvor godt 90 procent af indbyggerne er kosovo-albanere.

Rapportens forfatter, Niels Aadal Rasmussen, fastslår, at EU fremover vil være nødt til at yde massiv økonomisk støtte til Kosovo, hvor arbejdsløsheden ifølge et konservativt skøn ligger på mindst 44 procent. Og de udenlandske investeringer holder sig væk, så længe Kosovos fremtidige status er uafgjort.

Også sikkerhedsmæssigt har det lange udsigter, før Kosovo kan stå på egne ben, konkluderer DIIS-rapporten. Ganske vist er sikkerheden i landet – der rummer et stort serbisk mindretal – blevet meget bedre det seneste år. Men stadig ikke så god, at politimæssig og militær tilstedeværelse af FN (UNMIK) og NATO kan undværes.

Den svære forsoning

På den civile side har den ex-jugoslaviske provins siden kampene stoppede i 1999 været administreret af FN's styringsgruppe for Kosovo, UNMIK, der ledes af danskeren Søren Jessen-Petersen.

På den militære side sikrer den 17.000-mand store internationale KFOR-styrke, at den latente konflikt mellem det kosovo-alban-

VIND RESPEKT ved at respektere dine naboer, foranrer KFOR på denne vejtafle langs landevejen. Foto: Stefan Katić

ske flertal og det serbiske mindretal ikke bryder ud i lys lue.

Samme KFOR står bag de mange vejtafle, der pryder vejsiderne i Kosovo. Med budskabet 'VIND RESPEKT' trykker to herrer – en kosovo-albaner og en kosovo-serber – hinanden hjerteligt i hånden. Det er desværre et syn, der sjældent ses i verden uden for KFOR's velmenende vejtafle. For nok er der relativ ro i Kosovo, men blot en enkelt kastet sten eller et hævndrab kan få konflikten til at blusse op igen.

Den tidligere finske præsident Matti Ahtisaari, der af FN's generalsekretær Kofi Annan er blevet udpeget til at lede forhandlingerne om en fremtidig status for Kosovo, er nu i gang med et pendul-diplomati mellem Priština og Beograd.

Fra selvstændighed til skuffelse

Uanset hvilken løsning, den erfarne finske diplomat spiller ud med, vil mindst én af parterne blive rasende. Som Søren Jessen-Petersens forgænger i UNMIK, tidligere forsvars-

minister Hans Hækkerup udtrykker det i en kronik i Morgenavisen Jyllands-Posten: "Let bliver det ikke. I Kosovo er kompromis ikke et ord, man naturligt tager i munden, og når man gør det, betyder det, at man får opfyldt 90 pct. af sine krav."

En stor knast i forhandlingerne er, at Beograd næppe vil gå med til at afgive en provins, der formelt set fortsat er en del af Serbien. Fuld selvstændighed vil betyde, at mange af de 90.000 kosovo-serbere, der endnu befinder sig i Kosovo, vil forlade provinsen og søge mere sikker grund under fødderne i Serbien.

Flere iagttagere peger på, at fuld uafhængighed – når de euforiske festdage er over – vil ende med skuffelse over, at selvstændigheden ikke viser sig at være det mirakelmiddel, der kan knække de store nødder i Kosovo: Mangel på beskæftigelse, krigstraumer, korruption, kriminalitet og etniske spændinger.

Udenrigsministeriets Naboskabsprogram har i perioden 2004-07 ydet godt 75 mio. kr. til en række projekter i Kosovo, der søger at

afhjælpe en række af disse problemer. Det sker hovedsageligt via Dansk Flygtningehjælp og FN's udviklingsprogram UNDP. Hertil kommer dansk støtte til en håndfuld regionale programmer for Balkan, der også omfatter Kosovo.

En opgave for EU

En af de danskere, der har fulgt Kosovo tæt de senere år, er brigadegeneral Finn Særmark-Thomsen. Han var i Kosovo 2001-2002 for OSCE og har siden marts 2004 været attaché i hovedstaden Priština for det danske Ministerium for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Han siger:

– To fraktioner i Kosovo er interesseret i uafhængighed: Mafiosos, der så kan drive deres spil frit i dette land og i alle nabolande med store albanske mindretal. Og så krigsveteraner fra UCK, som man mener stod bag de optøjer, der var her i marts. Jeg tror ikke, at landet vil kunne klare sig selv. Retssystemet, domstole og sundhedsvæsenet virker for eksempel ikke, pointerer Finn Særmark-Thomsen, og tilføjer:

– Et andet problem er så nabolandene Makedonien og Montenegro, der har store albanske mindretal.

Finn Særmark-Thomsen er enig i DIIS-rapportens konklusion om, at det internationale samfund må blive i Kosovo en rum tid endnu. Men han mener ikke, at det er en naturlov, at den nuværende UNMIK-administration skal fortsætte i tid og evighed:

– Med al respekt: FN har ikke de penge, der skal til. Desuden er EU mere effektivt end FN. Og ikke mindst er Kosovo et europæisk problem, der skal løses i Europa.

Stefan Katić besøgte Kosovo i december. Udvikling ser nærmere på dansk støtte til Kosovo i februar-nummeret af udvikling.

Kosovo Independence – de jure versus de facto. Niels Aadal Rasmussen. DIIS Report 2005:14. Kr. 50, 40 sider. www.diiis.dk

ZAMBIA SNYDT FOR TRE MILLIARDER KRONER

Det ludfattige Zambia er blevet snydt for, hvad der svarer til over tre milliarder kroner af landets tidligere præsident, Frederick Chiluba. En ny undersøgelse viser, at den tidligere præsident og flere ministre har ført de store beløb ud af landet. Det blev opdaget af en task-force, der undersøger den omfattende korruption under den tidligere regering. Finansministeren, den statsejede bank og sikkerhedsstjenesten var blandt dem, der skovlede penge ind på udenlandske konti. Task-forcen mener, at den kan få de fleste af pengene tilbage. 100 mio. kr. er allerede tilbage i statskassen. En ny fond er nu blevet la-

vet for at bruge de tilbagevundne penge på fattigdomsbekæmpelse, især inden for grunduddannelse og aids-bekæmpelse. Der er rejst sigtelse mod Chiluba, og hans immunitet er ophævet.

Danida har bevilliget 20 mio. kr. til Zambia med henblik på at efterforske den formodede korruption og anden økonomisk kriminalitet begået af den tidligere regering. Cirka 7,5 mio. kr. vil gå til juridisk bistand. Mest af alt udenlandske advokater. Big shots, som kan hamle op med de advokater, som Chiluba har råd til.

/Asger Persson

DER ER TOMT PÅ KATASTROFEBEVILLINGENS KISTEBUND

Året startede med et hårdt træk på Danidas katastrofebevilling. Det er den pulje, regeringen kan trække midler fra, når katastroferne rammer rundt i verden, og der er brug for akut hjælp. Flodbølgekatastrofen i Asien ramte hårdt på de asiatiske kyster og dermed også hårdt på katastrofebevillingen. Tsunamien alene kostede Danmark over 170 mio. kr. i katastrofebistand. Da katastrofen indtraf i juledagene i 2004, havde regeringen mulighed for at skrive bistandsbeløbet ind i finanslovsbudgettet for 2005 i stedet for at trække på den slunkne katastrofekonto for 2004. Derfor figurerer flodbølgekatastrofen på regnskabet for 2005.

Udover tsunamien har året 2005 haft katastrofer som sulten i Sudan (44 mio. kr.) og jordskælvet i Pakistan (80 mio. kr.), som nogle af de store modtagere af katastrofebistand. Udover de 80 mio. kr. i katastrofebistand har forsvaret bevilliget 35 mio. kr. til transport, hvilket får det samlede beløb til Pakistan op på 115 mio. kr.

I 2004 gav Danmark 465 mio. kr. i katastrofebistand. I 2005 er regningen blevet 229 mio. kr. højere. Derfor er der nu tomt på kistebunden.

/SSN

PRIVAT SEKTOR 1: ILD I FREDSPIBEN

Fagforbundet 3F ønsker at samarbejde med erhvervslivet og Udenrigsministeriet i fremtidens nye Privat Sektor Program.

Af Poul Kjar

– Der er lagt op til forsoning og samarbejde om Privat Sektor Programmet, sagde ordstyreren, journalist Dorrit Saitz fra Politiken, på en konference i november arrangeret af fagforbundet 3F om dansk u-landspolitik.

Fagforbundet 3F har stået bag en række meget kritiske artikler om Privat Sektor Programmet, der er blevet beskyldt for at være et tag-selv-bord for dansk erhvervsliv.

Kritikken var udgangspunktet for en panel-diskussion på 3F's konference, hvor en af PS-Programmets faddere, administrerende direktør i Dansk Industri, Jørgen K. Hansen, sagde:

– Der er ingen tvivl om, at der er blevet afsløret nogle slemme fejl i PS-Programmet, men det er to procent af det samlede program. Og derfor har jeg svært ved at forstå, hvorfor 3F har skudt på alt og alle i deres kritik af programmet.

Fagforbundet var ikke selv repræsenteret i panelet, men fra salen sagde 3F's næstformand, Sten Andersen:

– Kritikken har været berettiget, men 3F anerkender PS-Programmet og Udenrigsministeriets erhvervssektorprogram, og vi vil gerne være med til at samarbejde i fremtiden.

Dermed anlagde 3F-toppen en meget forsonende tone, som helt sikkert bliver værdsat langt op i LO's top og rundt omkring i de dele af fagbevægelsen, der arbejder med internationalt arbejde. Erhvervslivet og fagbevægelsen har tradition for et fint samarbejde i forhold til dansk udviklingsbistand og ikke mindst erhvervsrettede programmer, som begge arbejdsmarkedets parter har gavn af.

Journalisten bag artiklerne

I eftermiddagens panel sad freelancejournalist Jens Høvlsgaard, der sammen med en kollega har skrevet de kritiske artikler til 3F's medier. Han sagde:

– Når man løber PS-Programmets samlede investeringsportefølge igennem, så er det altså ikke bare to procent, der går til store danske selskabers datterselskaber. Det er tilmed investeringer, som de pågældende selskaber under alle omstændigheder skulle have foretaget. Og på listen over investeringer finder man et tivoli, krydstogtskibe og SAS Radisson-hoteller i Afrika.

Dertil svarede Jørgen K. Hansen:

– Der er brug for store såvel som små virksomheder i PS-Programmet. Det afgørende er, at støtten fra Danida tilfører investeringen og samarbejdet med lokale virksomhedspartnere noget ekstra. Det kan fint hænge sammen med støtte til uddannelse af personale på hoteller i Afrika. Hotelbranchen er helt afgørende, når vi taler udvikling af turisme.

Klarere retningslinier

En anden af panelets deltagere, journalist og mangeårig u-landsforkæmper, Knud Vilby, efterlyste klarere retningslinier for hvem og hvad, der kan støttes inden for PS-Programmet, og indikatorer for, hvad man vil opnå med det enkelte PS-projekt.

Han drillede venskabeligt Jørgen K. Hansen med, at reaktionen på kritikken af PS-Programmet er udtryk for en vis ømskindethed. Knud Vilby refererede til, at NGO-verdenen for længst har vænnet sig til voldsom kritik og politisk stormvej.

Jørgen K. Hansen sluttede af med at slå fast, at det først og fremmest er det politiske system, der har svigtet ved at opføre sig ubesluttsomt i forhold til kritikken.

Men lige som Fagforbundet 3F gider Jørgen K. Hansen heller ikke bruge mere tid på den sag, men ønsker i stedet at skue frem af mod det nye Privat Sektor Program.

Se herunder.

PRIVAT SEKTOR 2: NYT PS-PROGRAM PÅ VEJ

Det nye PS-Program skal integreres bedre i den øvrige danske udviklingsbistand og måske fokusere på færre lande.

Af Poul Kjar

Efter sommerens hårde kritik af PS-Programmet besluttede udviklingsminister Ulla Tørnæs, at der skulle laves en gennemgribende analyse af PS-Programmet. Og nu er anbefalingerne til, hvordan programmet i fremtiden kan se ud, ved at være på plads.

Ulla Tørnæs' referencegruppe har holdt sit sidste møde i starten af december. Der er lagt op til en række ændringer – og formentlig også et nyt navn til programmet.

Der er tilsyneladende stor enighed i gruppen om, at programmet bygger på et grundlæggende rigtigt princip om, at udviklingslandene kan have stor gavn af danske virksomheders ekspertise og erfaring.

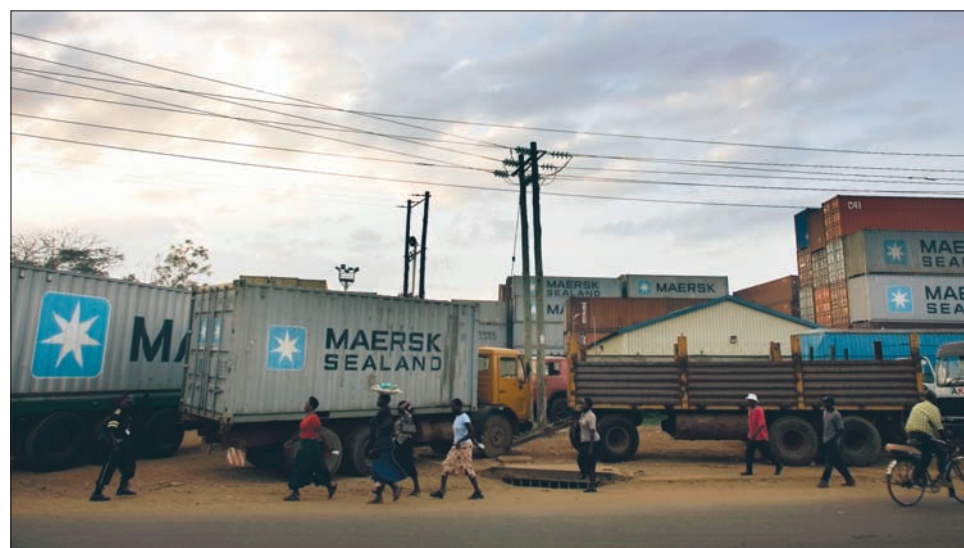
Derfor skal det nye program fortsat tilbyde rådgivning og økonomiske tilskud til at etablere samarbejder mellem danske virksomheder og virksomheder i programsamarbejdslandene.

Udenrigsministeriet har lavet en undersøgelse, som støtter referencegruppens arbejde. Ifølge undersøgelsens vurdering skal det nye program integreres langt bedre i den danske udviklingsbistand.

Strategisk skal det ske ved, at det nye PS-Program kommer til at indgå i landestrategierne, og der skal være bedre mulighed for at justere programmet i forhold til det enkelte land. I modsætning til den aktuelle MacDonald's-model, hvor det samme koncept gør sig gældende i alle lande.

Undersøgelsen omtaler også muligheden for at forbedre indsatsen i forhold til arbejdsmiljø og arbejdsrettigheder som en del af det nye program.

Institutionelt skal programmet integreres bedre i udviklingsbistanden ved i langt højere grad at spille sammen med de øvrige erhvervsinstrumenter; blandede kreditter, IFU, pro-

Udenrigsministeriets Privat Sektor Program er blevet kritiseret for at være skjult erhvervsstøtte til store danske virksomheder, som for eksempel Maersk. Foto: Polfoto

grammet for Offentlige-Private-Partnerskaber (OPP) og erhvervssektorprogrammerne.

I referencegruppen er der flere, som mener, at det nye program bør fokuseres i udvalgte lande. På den måde undgår Udenrigsministe-

riet at bruge uforholdsmæssigt mange penge på at administrere programmet i lande, hvor dansk erhvervsliv ikke har vist den store interesse.

FATTIGE AFRIKANERE BETALER FOR TSUNAMI

Tsunamien ramte ikke kun i Sydøstasien. U-landsprojekter over hele verden lider under, at en masse penge blev flyttet fra udviklingsbistand til det tsunamiramte Sydøstasien. Der mangler nu penge til de mest elementære behov som eksempelvis mad i områder, der er ramt af sult. Nogle af hoveddonorerne har ikke bidraget til FN-systemet i lang tid, og selv hvis de gjorde det, ville det tage tid at fylde de tomme fødevarelagre op igen. En madration skal være på 2.100 kalorier om dagen. I øjeblikket ligger den på mellem 1.600 og 1.900 kalorier om dagen.

Dennis McNamara, der er leder af FN's koordinationskontor for nødhjælp, OHCA, siger ifølge Reuters AlertNet:

– Naturkatastrofer får en opmærksomhed, som vi ikke får i Afrikas 'stille tsunamier'. Han nævner blandt andet Congo og Somalia som nogle af de katastrofer, der bliver kaldt for 'de stille tsunamier'. Katastrofer uden tilstrækkelig støtte og som sjældent er topnyheder i medierne.

/Asger Persson

GLOBAL.DK SAT TIL SALG

Danidas Oplysningsudvalg har besluttet ikke at støtte internetportalen Global.dk i 2006. På trods af en fordobling af medlemstallet i de sidste to år har Global.dk besluttet, at den lukker ned den 31. december 2005. Økonomien rækker ikke til at holde portalen kørende uden Danidas støtte.

Men på portalens hjemmeside kan man også læse, at Global.dk nu er sat til salg. Hvis man er interesseret i danske organisationer og virksomheders arbejde med bæredygtig udvikling i u-landene, så er global.dk lige den julegave, man skal lægge under træet.

Siden 1999 har Global.dk modtaget 8,5 mio. kr. i støtte fra Danida med henblik på at skabe en fælles indgang til det danske udviklingsmiljø. I 2005 har portalen kunnet fremvise et besøgstal på 11.000 unikke brugere om måneden, hvilket er en fordobling siden foråret. Brugerundersøgelsen 'Bedst på nettet' har vurderet Global.dk til at være Danmarks 14. bedste portal ud af 58 danske portaler.

/SSN

DA JORDEN VÆLTEDE HVERDAGEN

Da det voldsomme jordskælv i efteråret ramte Pakistan, blev hele byer og samfund udslettet. 75.000 er dødstallet nået op på, mens millioner er blevet hjemløse. Foto: Polfoto

Jordskælv i Pakistan flåede brutalt hverdagen i stykker for hundrede tusinder af mennesker og sendte mindst 75.000 i døden. Udvikling har talt med den danske ambassadør i Islamabad om tiden efter skælv.

Af Lars Krøldrup

Det var midt på dagen. Børn sad i deres klasselokaler og blev undervist, folk lå på sygehuset og blev undersøgt. De var de uheldige. Der var mennesker på gader og stræder. De var de heldige.

Pludselig begynder huse og bygninger at ryste, for kort efter at styrte i grus. Jordskælv.

Tusinder og atter tusinder når ikke ud og dør på stedet. Mindst lige så mange bliver levende begravet i ruinerne.

Indtil videre er mindst 75.000 bekræftet døde i Pakistan, efter at naturen udfoldede sine voldsomme kræfter den 8. oktober. Som medierne – igen og igen har rapporteret – ligger mange af de ramte byer så afsides, at redningspersonel her måneder efter katastrofen, endnu ikke er nået frem.

Den danske ambassadør i Pakistan, Bent Wigotski, fortæller om katastrofen i telefonen fra Islamabad:

– Når man står midt i 7,6 på Richterskalaen, jorden gynger og husets ruder klirrer som en hel symfoni, er 20 sekunder en evighed. Mange tanker går gennem ens hoved: Falder huset og træerne ned over os? Hvordan ser verden ud om et øjeblik? Og straks bagefter: Nu må vi vist hellere se at finde ud af, hvordan det er gået danskerne herude. Det er jo det, de i første omgang er interesserede i hjemme i Danmark.

Ambassadøren fortsætter:

– Jordskælvet gjorde, at det lokale beredskab gik totalt i opløsning. Det blev simpelthen ødelagt fysisk. Derfor blev militæret sat ind, da de er de eneste, der bare nogenlunde kan håndtere opgaven. Men de var alligevel ikke gearret til det, og mangler specielt helikoptere. Men nu er nødhjælpsapparatet kommet op i omdrejninger, og der bliver bragt mad og telte ud. Det går meget bedre end tidligere, og en situation, der for bare tre-fire uger siden var ret fortvivlende, er nu vendt, og vi ser mere fortrøstningsfuldt på det.

Mindre rolle til ambassaden

I forhold til tsunamien, der ramte Sydøstasien sidste jul, er der gået færre menneskeliv tabt i Pakistan. Til gengæld har hjælpearbejdet været mere kompliceret.

– Det her er en langt større logistisk opgave. Hovedparten af de områder, der blev ramt af jordskælv, ligger i bjergene og er meget svært tilgængelige. Man er endnu ikke nået ud til alle afkroge. Så det vides ikke med sikkerhed, hvor mange der er døde, og der kan godt komme nogle ubehagelige overraskelser, siger Bent Wigotski.

– Vi koordinerer ikke den danske nødhjælp, da det blev besluttet at give pengene gennem FN og en række nødhjælpsorganisationer. De er vant til at samarbejde i de her situationer, og man undgår meget bureaukrati på den måde, tilføjer ambassadøren.

Folk ned fra bjergene

Regeringen har opfordret befolkningen til at komme ned fra bjergene, så det er nemmere at hjælpe dem.

– Hvis de ikke har et ordentligt sted at tilbringe vinteren, hvilket vil sige gode, solide telte eller nødtørftige huse, bør de komme ned. Men mange bliver deroppe, da de stadig har pårørende, der ligger i ruinerne, som de gerne vil have begravet. De er også bange for at miste deres ejendomsret, hvis de først vender tilbage til foråret. Mange har desuden værdier, de ikke vil rejse fra. De her mennesker sætter jo ikke penge i banken og er nervøse for, at røvere vil grave deres penge op, mens de er væk, siger Bent Wigotski.

Han tilføjer, at selvom vinteren er lang og kold, og man endnu ikke ved, hvilke konsekvenser den vil få, er det trods alt hårdføre mennesker, der er tale om.

U-LANDENE KOM I ANDEN RÆKKE

Mange deltagere fra u-landene udtrykker skuffelse over, at de fik så lidt med hjem fra FN-topmødet om informationsteknologi i Tunis. USA bevarer kontrol over internettet.

Af Hans Peter Dejgaard

USA's kontrol over internettet var det helt store emne på FN's topmøde om informationsteknologi i november. Det kom til at overskygge spørgsmålet om at fremme de fattige u-landes adgang til informationsteknologi.

Omkring 800.000 landsbyer i u-landene har ikke én eneste telefon. Derfor efterlyser u-landene støtte fra de rige lande til teknologisk infrastruktur, hvilket er en vigtig faktor for at øge produktiviteten og tiltrække investeringer.

U-landene opnåede mere på det foregående FN-møde om informationsteknologi, som

fandt sted i Genève i 2003. Dette topmøde med titlen *World Summit on Information Society* (WSIS) nåede ganske langt med vedtagelsen af en principklæring og en handlingsplan. Men det efterlod de to kontroversielle spørgsmål – kontrollen over internettet og finansiering af u-landenes teknologiudvikling – til topmødet i Tunis.

Den største mulighed for finansiering vil u-landene have ved at indarbejde informationsteknologi i deres fattigdomsstrategier (PRSP'er), som i høj grad finansieres af udviklingsbistand.

The big issue

Den helt store diskussion på topmødet i Tunis handlede om den kontrol, som den private amerikanske organisation *Internet Corporation for Assigned Names and Numbers* (ICANN) har over internettets såkaldte domænesystem.

EU går ind for at fastholde ICANN som et effektivt teknisk organ, men ønskede ligesom udviklingslandene at få den overordnede for-

valtning af nettet under internationale vinger. Men Tunis-mødet endte med fortsat amerikansk kontrol over domænesystemet.

Den danske NGO FN-forbundet har betonet, at den nye informationsteknologi både åbner nye muligheder for ytringsfriheden, men at den også risikerer at give magthaverne nye redskaber til at registrere borgernes holdninger og handlinger.

'Det bør defineres som et brud på menneskerettighederne, når regeringer forsøger at kriminalisere og spærre for kritiske gruppers brug af internettet i formidlingen af deres synspunkter,' skriver FN-forbundet i sit positionspapir. Dette fik sin helt konkrete udmøntning i Tunis, hvor regeringen har forfulgt NGO'er, som har kritiseret de mange overtrædelser af menneskerettighederne i værtslandet. Den tunesiske sikkerhedstjeneste har således fået lukket 20 hjemmesider.

Hjørnestenen i infosamfundet

FN-forbundets betoning af ytringsfriheden i forhold til informationsteknologi fik en klar

opbakning fra Uffe Toudal Pedersen, departementschef i Videnskabsministeriet, som i sin tale på vegne af den danske regering sagde:

– Vi bliver alle nødt til at arbejde hårdere for at beskytte ytringsfriheden – hjørnestenenen i informationsamfundet. Lande, som ikke forstår vigtigheden af dette, vil i det lange løb tabe i den globale konkurrence om investeringer og økonomisk vækst.

Det lykkedes for EU og mange andre kræfter at sikre, at de vedtagne dokumenter på topmødet i Tunis har klare referencer til FN's menneskerettighedserklæring, som i artikel 19 siger, at enhver har ret til menings- og ytringsfrihed med brug af et hvilket som helst meddelelsesmiddel.

*Hans Peter Dejgaard er ingeniør og u-landskonsulent.
hp@hp-consult.dk*

PLAKATER OG PJECE ER IKKE NOK

HUSK L FOR LOVE

RUC-professor Thomas Tufte

Tekst og foto: Stefan Katić

En undersøgelse fra Burkina Faso viser, at 99 procent af de adspurgte kvinder har hørt om hiv/aids. 59 procent af kvinderne ved, at kondomer beskytter mod hiv/aids. Men kun tre procent af de adspurgte kvinder sagde, at de brugte kondom under deres seneste samleje.

Der er altså langt fra viden til handling – på det område ligner burkinere og danskere hinanden ret meget. Vi ved ét, men gør rask væk noget andet.

'STOP AIDS'-plakater er ikke nok. Skal hiv/aids – eller for den sags skyld malaria, hustruvold eller trafikdrab – bekæmpes, er det derfor relevant, at u-landsorganisationerne stiller sig selv spørgsmålet: Hvordan kan vi give information til folk, så de også ændrer adfærd?

Punktum for fire års forskning

Svaret finder vi ikke i første omgang i det solrige, vestafrikanske Burkina Faso, men i en mørk krostue i Dyrehaven nord for København, hvor RUC's kommunikationsuddannelse denne torsdag holder seminar. Anledningen er afslutningen på et fireårigt Danida finansieret forskningsforløb om hiv/aids-kommunikation i u-landene.

Seminarets arrangør, professor Thomas Tufte, byder velkommen:

– I de seneste par år har én enkelt recept i stigende grad domineret hiv/aids-forebyggelsen i udviklingslandene. Den hedder ABC: Abstinence, Be faithful, Condoms (Afhol-

denhed, Troskab, Kondomer). Men hvor er 'E for emotions, L for love og M for masturbation', spørger han forsamlingen. Altså alle de faktorer, der ikke direkte har noget med den fysiske smittevej at gøre.

Mens enkelte kaper-vogne med pelsklædte vintergæster passerer forbi Kirsten Piils Kilde uden for, bliver seminaret inden for webcastet, så de studerende på journalistuddannelsen *Communication for Development* på Malmös Högskola kan følge med. Her har Thomas Tufte tidligere undervist i faget sundhedskommunikation, inden han som kun 38-årig blev professor i kommunikation på Roskilde Universitetscenter. *Udvikling* fangede Danmarks yngste kommunikationsprofessor i forbifarten.

”Men hvor er 'E for emotions, L for love og M for masturbation'. Altså alle de faktorer, der ikke direkte har noget med den fysiske smittevej at gøre.”

Fokus på individuel adfærd

– Spilder donorerne deres penge, når de laver store oplysningskampagner med tv-spots og bill boards langs landeveje i u-landene?

– Det er et svært spørgsmål. Jeg synes, der er behov for flere penge, men de skal bruges med omtanke. Det er vigtigt at koble oplysningsarbejdet til det community-baserede arbejde, så det ikke bare bliver markedsføringskampagner eller *social marketing*. Donorerne må gerne bruge flere penge, men de skal tænke sig om. Problemet er, at donorerne her mangler reelle kompetencer, fastslår den 40-årige professor.

– Ved man om oplysningskampagner i u-landene virker?

– Ja, for vi kan konstatere, at informationen er nået ud til folk. Ser du på statistikken over sundhedsforhold, kan du se, at tallene går i den rigtige retning de steder, der sættes ind med

De store hiv/aids-kampagner i u-landene fokuserer for meget på individuel adfærd og for lidt på den virkelighed, som modtageren af budskabet lever i, påpeger RUC-professor Thomas Tufte.

oplysning. Problemet er bare, at donorerne fokuserer for meget på individuel adfærd og for lidt på den strukturelle sammenhæng.

– I står nu ved slutningen på fire års forskning. Hvad er det nye?

– Holder vi os inden for området hiv/aids, så kan vi som sagt for det første konstatere, at informationerne er kommet ud. Men der er stort behov for at arbejde ud over den individuelle adfærdsforandring. Det fører til punkt to, nemlig behovet for stærkere lederskab og politisk vilje. Og endelig som det tredje er der mediernes rolle. Her er der behov for at synliggøre hiv-positive ved at give dem større medieadgang. Og der er brug for at profession-

alisere mediebrugen i organisationerne, siger Thomas Tufte og tilføjer:

– De store u-landsorganisationer har store informationsafdelinger, der er gode til at informere i Danmark om det, de laver. Men kun få medarbejdere arbejder med strategisk kommunikation i det internationale arbejde.

Læs mere om undersøgelsen på www.ruc.dk/komm/Ansatte/vip/tufte/Publikationer og på www.comminit.com/drum_beat_297.html

Læs også omtalen på side 20 af *Media and Global Change. Rethinking Communication for Development* af Thomas Tufte og Oscar Hemer.

Alle kan se vejtafven med oplysning om hiv/aids. Men hvad er effekten? Her Lusaka, Zambia. Foto: Jørgen Schytte.

MEDIEBISTAND SKAL FREMME DEMOKRATISK UDVIKLING

Udenrigsministeriet har netop startet et medieprogram, der skal fremme den demokratiske udvikling i Hviderusland, Ukraine og Balkan. Udenrigsministeriet har skudt 24 mio. kr. ind i projektet, der skal understøtte den positive udvikling, som landene går igennem.

I Hviderusland er arbejdsvilkårene vanskelige for de uafhængige medier og journalister. Programmet vil være med til at styrke medierne, så befolkningen kan få mere nuancerede informationer.

Ukraine er ved at gennemføre en demokratisk reform på medielovgivningsområdet. Her vil Danmark være med til at støtte med teknisk og finansiel bistand til reformprocessen.

På Balkan er medierne meget afhængige af finansiering udefra. De lande, der vil få støtte til medieinstitutioner, er Makedonien, Albanien og Serbien-Montenegro. Det er en vigtig del af projektidéen, at institutionerne skal gøres uafhængige af udenlandsk finansiering inden 2007.

Medieprogrammet gennemføres af den danske organisation International Media Support (IMS). Også Danmarks Journalisthøjskole, Journalistforbundet og Foreningen for Undersøgende Journalistik deltager i programmet.

/Asger Persson

ANDELEN AF HIV-SMITTEDE FALDER I ENKELTE LANDE

En rapport fra UNAIDS viser, at antallet af hiv-smittede i visse lande i Afrika og Caribien falder.

I Zimbabwe er andelen af hiv-smittede faldet til omkring 20 procent af befolkningen fra 25 procent for fem år siden. Det skyldes tilsyneladende øget brug af kondomer og færre seksuelle partnere, skriver UNAIDS. Men Zimbabwe har med sine 12,5 millioner indbyggere stadig en af verdens højeste andele af hiv-smittede i verden, og tallene kan hurtigt vende igen, advarer organisationen. I Kenya er andelen af smittede faldet fra 10 procent i slutningen af 90'erne til syv procent i 2003, og i byområder i Burkina Faso er den faldet

fra fire til lige under to procent i 2003, viser FN-rapporten. Ifølge samme rapport er den største stigning af hiv-smittede sket i Østeuropa, Centralasien og Østasien. Men Afrika syd for Sahara er fortsat den region, der på verdensplan er hårdest ramt.

Globalt set er der 40,3 millioner mennesker, der er smittet med hiv. En stigning på knap seks millioner mennesker siden 2003, hvilket betyder, at der aldrig før har været så mange smittede i verden.

/larkro

TRÆG START FOR **DANSK KØB** AF CO₂-KVOTER

Årelange FN-processer, komplekse og uafklarede regler betyder, at snoren endnu ikke er klippet over til det første danske CO₂-projekt i u-landene.

Af Marianne Hartz Thomas, Deadline Press

I Egypten nær byen Zafana kommer omkring 25 danske vindmøller til at pryde ørkenlandskabet inden for de næste år.

Vindmøllerne vil sandsynligvis blive et af de første projekter, hvor Danmark på samme tid bidrager til den økonomiske udvikling i et u-land og er med til at reducere udledningen af drivhusgasser, som er en medvirkende årsag til den globale opvarmning.

Investeringen i Egypten er en udløber af Kyoto-protokollen, der forpligter industrilandene til at nedbringe deres udledning af CO₂ fra kraftværker og industri.

Danmark har i følge Kyoto-protokollen forpligtet sig til at reducere den danske CO₂-udledning med 21 procent i forhold til 1990 niveauet, og investeringen i egyptiske vindmøller kan trækkes fra i det danske klimaregnskab.

Ordningen, der hedder CDM, *Clean Development Mechanism*, går ud på, at de industrilande – der har underskrevet Kyoto-protokollen – kan investere i CO₂-reducerende projekter i et udviklingsland og få godtgjort reduktionen i det hjemlige CO₂-regnskab. Fordelen for udviklingslandene er, at CDM-projekterne bidrager til en bæredygtig udvikling og indebærer overførsel af teknologi og kapital.

Problemet er bare, at projekterne lader vente på sig. En lang international proces med at få Kyoto-protokollen underskrevet og ratificeret har forlænget arbejdet med CO₂-projekterne. Og derudover har der været en lang række komplikationer med at få projekterne fra papir til virkelighed.

Endnu ingen godkendelser

Astrid Jacobsen, kontorchef i Miljøstyrelsens kontor for Klima og Miljøstøtte, siger:

– Der er en flaskehals i det FN organ, der skal godkende projekter. Mange af de lande, som arbejder på at få CO₂-projekter, er slet ikke klar til at modtage dem, fordi de mangler viden om Kyoto-protokollen og hvilke muligheder, der ligger i den. Og den private sektor tænker ikke på CO₂-projekter som en forretningsmulighed.

I Miljøstyrelsen bliver det første CDM-projekt underskrevet i 2006, og der arbejdes med at udvikle otte andre projektideer.

– Vi troede, at interessen for at komme i gang med projekterne ville være større. Det var den ikke, så vi måtte selv ud og identificere og forhandle købsaftaler på kreditterne, siger Geert Aagaard Andersen, kontorchef i Udenrigsministeriet, der sammen med Miljøstyrelsen har ansvaret for at få omsat de 200 mio. kr., som regeringen har sat af til kvotekøb i 2005 til danske CO₂-projekter.

Udenrigsministeriet har indtil nu underskrevet fire kontrakter, tre andre ligger klar. Men før egypterne får glæde af de danske vindmøller, kan der gå endnu et par år.

Ny dansk strategi på vej

Fra FN-miljøprogrammet UNEP's center på Risø ved Roskilde, siger seniorforsker Jørgen Fenhann, at der har været problemer i FN, men at Danmark heller ikke er klassens duk-sedreng.

– Danmark brillere ikke internationalt. Vi handler kun med få lande, som primært er mellemindkomstlande, for det virker som om, at det er lettere. Vi kender dem, og vi har arbejdet med dem før, siger Jørgen Fenhann.

Kontorchef i Udenrigsministeriet, Geert Aagaard Andersen, siger:

– Med manglende godkendelser på flere områder fra FN kan vi endnu ikke vide, hvordan vores projekter kommer til at se ud, når de har været igennem den lange procedure. Kun ganske få projekter er godkendt af FN's CO₂-bestyrelse, og der har været berettiget

kritik af den måde, det kører på. Udenrigsministeriet ønsker herunder at få bedre redskaber til at styre udviklingen af projekter. Vi forventer derfor at have en CDM-strategi udarbejdet i begyndelsen af 2006.

Danmark burde være bedst

92-gruppen, som udgøres af en række danske NGO'er, udgav i midten af oktober rapporten *For meget fokus på penge og for lidt på miljø – analyse af Danmarks JI og CDM-projekter*, der analyserede 33 danske CDM- og JI-projekter (projekter i overgangsøkonomier), som alle befinder sig forskellige steder i projektfasen.

Gruppen kritiserer Danmarks CDM-arbejde indtil nu, og i detaljer Udenrigsministeriets mangel på strategi med deres valg af projekter.

– Danmark burde være en af de bedste i verden til klimaarbejde, fordi vi er så langt fremme miljømæssigt. Men hvis CDM-handlen skal have mening, så er det vigtigt, at vi køber gode projekter, der er bæredygtige og virkelig batter noget miljømæssigt. Men i virkeligheden burde vi opfylde alle reduktionerne internt ved at benytte os mere af vedvarende energi og lave flere energibesparelser, siger Dina Aaager Zimling fra Det Økologiske Råd, der er en del af 92-gruppen.

Dina Aaager Zimling ønsker, at Danmark arbejder efter en strategi for CDM-arbejdet, der fokuserer på de fattigste lande og ikke kun på nogle få mellemindkomstlande, som vi i forvejen kender til.

– Vi vil tage kritikken op i den nye strategi for handlen med CO₂. Vi vil se, om der er mulighed for, at vi kan gøre en ekstra indsats i nogle af de fattigere lande, siger Geert Aagaard Andersen som svar på kritikken.

Billigere at investere ude

Den danske regerings klimastrategi lægger op til at indfri forpligtelserne til det danske CO₂-regnskab ved hjælp af indenlandske tiltag i form af investeringer i vedvarende energi og afgiftsændringer sammen med CDM-projekter.

Der er dog ingen tvivl om, at det er billigst at gøre det gennem indkøb af CO₂-kreditter på det internationale marked.

Også selv om kreditterne indenfor det seneste år er steget i pris, fordi u-landene nu har opdaget, at de kan de presse priserne i vejret,

hvis de venter med at sælge kreditter. Det skyldes, at de rige lande med Kyoto-protokollen nu er tvunget til at indgå projekter, der tæller i deres CO₂-regnskab.

Fremtiden er CO₂-projekter

På det årlige internationale klimatopmøde, COP11, der denne gang bliver holdt i Montreal i Canada i de første to uger af december, diskuteres landene tiden efter 2012, hvor den første periode under Kyoto-protokollen udløber.

Astrid Jacobsen fra Miljøstyrelsen sagde inden mødet:

– Vi skal komme hjem med en styrket CO₂-bestyrelse i FN. Vi skal have arbejdet med at godkende CDM-projekter til at fungere bedre, for det vil være altafgørende for at få den private sektor mere med.

Det private erhvervsliv er en vigtig partner for at få gennemført og finansieret CDM-projekterne. Det gælder både det private erhvervsliv i u-landene, der får støtte til at investere i ny teknologi, og virksomheder i de rige lande, der kan tjene penge på bæredygtige investeringer i energisektoren i udviklingslandene.

Jørgen Fenhann fra FN's miljøprogram siger:

– Jeg er overbevist om, at CDM-projekter bliver en af hovedingredienserne i arbejdet med at reducere udslippet af CO₂. Det indikerer flere signaler fra u-landene, som kan tjene penge på handlen med CO₂-kreditter. Man diskutere, om CDM burde være programorienteret mere end projektorienteret. Det vil betyde, at man for eksempel kunne starte projekter i service- og husholdningssektoren, siger han.

Selvom CO₂-projekter kan komme til at fylde meget i det internationale klimaarbejde efter 2012, er det mere end tvivlsomt, om handlen med CO-kreditter vil have reel betydning for i-landenes chance for at nå deres CO₂-reduktionsmål.

Det skyldes, at CO₂-projekterne udgør en relativ lille del af landenes samlede CO₂-reduktioner.

Marianne Hartz Thomas er freelancejournalist på Deadline Press.

Marianne@deadlinepress.dk

Kyoto-protokol og CDM-mekanismerne

FN's klimakonvention fra 1992 har til formål at modvirke den drivhuseffekt, som opstår, når der udledes f.eks. kuldioxid (CO₂) fra kraftværker, industri, husholdninger og trafik. Med vedtagelsen af Kyoto-protokollen blev industrilandene pålagt at nedbringe deres udledninger af drivhusgasser. USA og Australien har ikke underskrevet Kyoto-protokollen, som løber frem til 2012.

Protokollen giver mulighed for at anvende *Clean Development Mechanism* (CDM).

Clean Development Mechanism (CDM) er en af tre fleksible muligheder under Kyoto-protokollen. Landene mindsker deres kuldioxid (CO₂)-udslip ved at investere i CDM-projekter i udviklingslande, som ikke er forpligtede til at reducere deres udslip i forhold til Kyoto. Projekter skal samtidig støtte u-landene i deres bæredygtige udvikling.

CO₂-reduktionerne omsættes til CO₂-kreditter, som trækkes fra i industrilandes nationale klimaregnskab. Landene, der bliver investeret i, har fordel ved at få tilført kapital og teknologi, der ofte er renere end hvad de selv ville have valgt. Projekterne skal godkendes af bestyrelsen under Kyoto-protokollen. Der er et krav om såkaldt additionalitet ved CDM-projekter. Det betyder, at projekterne skal bidrage til reel reduktion i udledning af CO₂ og det skal være CDM, som gør at projektet kommer op og stå.

Danmark skal under Kyoto-protokollen reducere CO₂-udslippet med 21 procent i 2012 i forhold til niveauet i 1990. Ifølge den seneste fremskrivning er den såkaldte manko på 8-13 mio. tons om året. De 4 1/2 mio. tons pr. år i perioden 2008-12 skal komme fra statslige indkøb af JI- og CDM-projekter.

Kyoto og kreditterne – kronologisk set

2001 Den internationale CDM-bestyrelse etableres på klimakonferencen i Marrakesh i Marokko.

2003 Det danske Miljøministerium indgår den første kontrakt om et Joint Implementation (JI) projekt. Efterfølgende har Miljøministeriet indgået yderligere ni kontrakter om statsligt indkøb af JI-kreditter.

Februar 2004 Udenrigsministeriet udarbejder et udkast til ny strategi for Danmarks internationale miljøindsats. Det beskriver blandt andet at Danmark skal skabe sammenhæng mellem miljøpolitikken og klimastrategien ved at gennemføre de såkaldte CDM-projekter. Strategien sætter på energisektoren i Kina, Malaysia og Indonesien.

Januar 2005 Danish Carbon Fund etableres i samarbejde med Verdensbanken, der skal købe CO₂-kreditter for de indskydende parter i fonden.

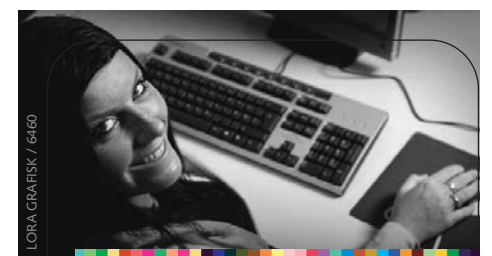
Februar 2005 Kyoto-protokollen ratificeres.

Maj 2005 Danida underskriver den første aftale om at købe CO₂-kreditter fra et CDM-projekt. Aftalen er indgået mellem energi-virksomheden ENCO Energy i Malaysia og Udenrigsministeriet.

Juni 2005 Ændringsforslag til kvoteloven vedtages. Hermed får virksomhederne mulighed for at anvende kreditter til at opfylde deres klimapligtgelse under kvoteloven.

September 2005 Danida indgår aftale med Egypten om køb af CDM-kreditter.

December 2005 Klimatopmøde i Montreal, Canada.

LORA GRAFISK / 6460

Lær dansk i udlandet

VUC kan nu tilbyde e-learning i dansk på A-niveau, engelsk B, psykologi B og C, samfundsfag C, matematik B og C til danskere over 18 år, både unge og ældre.

Der undervises på gymnasialt niveau.

Har du planer om at studere i Danmark, eller vil du stadig være tæt på udviklingen af dansk sprog og kultur?

Hvert HF-fag koster kr. 500,-

For yderligere information:

 VUC NORD
 UDDANNELSE FOR VOKSNE

VUC Nord, Nybrovej 114, 2800 Kgs. Lyngby
 Ballerup afd., Baltorpvej 18, 2750 Ballerup
 Tlf. +45 4511 4200, vucnord@kbhamt.dk

Se www.vucnord.dk

KORRUPTION STARTER OG SLUTTER I HOVEDET PÅ DEN ENKELTE

Efter Nelson Mandelas magtovertagelse blev Jacob Zuma udnævnt til minister i en provinsregering og senere til landets vicepræsident. Vellønnede stillinger. Men i dag står han tiltalt for korruption. Foto: Odd Andersen/AFP

Zurt show Zuma. I Sydafrika er landets tidligere vicepræsident under anklage for korruption. Reaktionen på anklagerne afslører, hvorfor kampen mod uvæsenet bliver lang.

Af Jesper Strudsholm, Cape Town

Korruption er en af demokratiets mest dræbende gifte. Danskere reagerer nærmest instinktivt og med voldsomt ubehag på selv små doser af korruption og nepotisme, altså favorisering af familie, venner og forretningsforbindelser.

Det bliver en sag, når en miljøminister har sikret ekstra offentlige penge til den skole, han har orlov fra. Eller når en borgmester i København lader skatteyderne betale for whiskey til partifællers fødselsdage.

Set udefra – for en dansker i Afrika – er denne udbredte fornemmelse af ret og rimelighed måske den smukkeste egenskab ved det danske demokrati. Danskere afholder sig ikke kun fra spirituskørsel og korruption, fordi det er strafbart, men også fordi de frygter skammen ved at blive pågrebet lige så meget som selve straffen.

Dermed er vi allerede dybt inde i forklaringen på, hvorfor kampen mod korruption i udviklingslandene bliver en lang proces. Adskillige u-lande har indført strengere lovgivning og ansat korruptionsjægere. Og Danida har vedtaget en nul-tolerance politik. Men korruption og nepotisme er ofte forlængelser af årtusindgamle traditioner for, at den stærke hjælper den svage og får tjenester til gengæld. Derfor opfatter mange borgere i u-landene ikke nødvendigvis den slags forbindelser som kriminelle – eller i det mindste ikke så kriminelle, at de bør retsforfølges.

Det er senest demonstreret i Sydafrika, hvor forretningsmanden Schabir Shaik i maj blev dømt for at have 'et gennemgående korrupt forhold' til landets vicepræsident, Jacob Zuma – og for i det værste tilfælde at have bedt et fransk våbenfirma om bestikkelse svarende til en halv million kroner om året til Zuma.

Zuma blev kort efter fyret som vicepræsident og derefter tiltalt i sin egen retssag, der endnu ikke er startet. Shaiks appelsag har heller ikke været for højesteret. Men uanset det endelige udfald af retssagerne afslørede bevismaterialet og de efterfølgende begivenheder mekanismer, der ikke var blevet accepteret i et demokrati som det danske.

En mand i pengened

Jacob Zuma var i mange år i eksil som en magtfuld efterretningschef i Nelson Mandelas frihedsbevægelse, ANC, der bekæmpede det racistiske, hvide apartheid-styre i Sydafrika. Efter Mandelas magtovertagelse blev Zuma minister i en provinsregering og senere landets vicepræsident. Trods de pæne honora-

rer i begge stillinger var han i konstant penge-nød. Han havde flere koner, flere boliger og adskillige venner, der forventede, at en mand i hans position også kunne hjælpe dem.

Schabir Shaik trådte hjælpende til med penge. I landsretten hævdede forretningsmanden, der var tale om lån, hvilket dommeren afviste. Til gengæld for støtten hjalp Zuma venen Shaik med støttebreve og aktiv indgriben i forretningsmandens forsøg på at opnå statslige og private kontrakter.

Uanset om Shaiks penge var gaver eller lån, bragte Zuma sig i et afhængighedsforhold, der i Danmark ville være uacceptabelt for en politiker. Alene mistanken om favorisering ville herhjemme have fældet Zuma, ikke bare på papiret – som det skete med hans fyring – men også i offentlighedens anseelse.

Forventning om fremtidig støtte

I Sydafrika var sagen en anden. Her havde magtfulde fraktioner i ANC i mange år satset på Zuma som landets næste præsident. Hos fraktionernes ledere lå der utvivlsomt forventninger om, at denne støtte ville blive belønnet med poster i fremtidige regeringer.

Zumas støtter var derfor villige til at lade hans store indsats for ANC tælle mere end hans mulige lovovertrædelser. En kongres i ANC valgte med klapsalver at lade Zuma fortsætte som aktiv vicepræsident i partiet. Fagforeningerne opfordrede Sydafrikas præsident, Thabo Mbeki, til at genindsætte Zuma som landets vicepræsident og kræve korruptionsanklagerne droppet uden at give domstolene en chance for at afgøre hans eventuelle skyld.

Det hører med til historien, at der i flere år har raset en magtkamp i ANC. Og meget tyder på, at Zumas modstandere aktivt hjalp med til at bringe korruptionssagen frem i lyset. Men det virkelig interessante er, at Zuma ved at tage mod Shaiks penge overhovedet bragte sig i en situation, hvor han kunne mistænkes.

Det skete til trods for, at han som tidligere efterretningschef i ANC kender alt til værdien af kompromitterende information, hvis man vil fælde sine modstandere.

Patron-klient-forholdet

Så hvorfor i alverden begik han så vanvittig en fejltagelse på et tidspunkt, hvor han var ét skridt fra sit lands højeste embede? Han må i det mindste ubevist have satset på det, der faktisk skete: At hans støtter var villige til at slå en streg over eventuel kriminalitet, fordi de sætter Zumas politiske indsats i fortiden og fremtiden højere end eventuelle fejltrin.

En forklaring på dette fænomen er årtusinder gammel: De såkaldte patron-klient forhold. En patron er en beskytter eller velgører – en klient er en, der har behov for støtte eller beskyttelse.

I middelalderens Europa trælledede fæstebønder for de godsejere, der beskyttede dem i den tids hyppige krige. I nutidens Afrika modtager høvdinge store gaver til gengæld for adgangen til den landbrugsjord, som de har magten over. Og landsbyerne forventer at få udvikling – vandpumper, elforsyning, asfaltveje – fra de parlamentsmedlemmer, de har valgt.

Mekanikken er ikke grundlæggende forskellig fra middelalderens Europa eller nødvendigvis usund. Danskere forventer også en indsats for deres egen egn fra de lokale folketingsmedlemmer. Men i udviklingslandene udvikler det sig til korrupsion, når forventningerne overgår parlamentsmedlemmets reelle muligheder for at levere – og han derpå begynder at udnytte sin magtposition til at tage sig betalt for at hjælpe andre. Hvilket igen gør det muligt for ham at betale sine vælgere, opfylde deres forventninger og blive genvalgt. I andre tilfælde udnytter embedsmænd deres magtposition til at tage sig betalt for ydelser, der burde være gratis – eller politi og domstole gør det ulovligt lovligt mod en passende betaling.

Den moralske dom

Alt dette finder sted på en glidende skala. Korrupsion kan være så grotesk, at alle er enige om at afvise dem. Et eksempel var Mo-

butu Sese Seko, Zaires tidligere diktator, der regnedes for opfinder af såkaldt *kleptokrati* – en styreform bygget på udplyndring af dem, der står under dig i samfundssystemet.

I den helt, helt modsatte ende af skalaen bliver det mere gråt. Den tidligere danske miljøminister Hans Christian Schmidt (V) forblev i regeringen, selv om han sikrede sin egen skole ekstra penge. Schmidt overtrådte ikke nogen lov. Men mange havde en instinktiv fornemmelse af, at hans handling var forkert.

Denne fornemmelse regnes ofte for en sidegevinst af demokrati. Men man kan også argumentere omvendt: At et sundt demokrati er selve denne sans for ret og rimelighed. Derfor er det vanskeligt for demokratiet som institution – altså for staten – at diktere et effektivt indgreb mod korrupsion. Uvæsenet kan kun udryddes gennem en lang proces, hvor domstole, politikere, medier og græsrodder tilsammen rykker grænserne for det acceptable.

Det kræver tålmodighed. Og undervejs er det værd at minde om, at Farums tidligere borgmester Peter Brixtofte sikrede sig 1.068 stemmer ved det seneste kommunalvalg, mens aviserne dagligt bragte kopier af de rød-vinsregninger, der har fået ham tiltalt i en straffesag.

Jesper Strudsholm er korrespondent for dagbladet Politiken og bosat i Cape Town, Sydafrika. jesper@iafrica.com

ZIMBABWE: FORFÆRDET FN-MAND BESØGER MUGABES 'OPRYDNING'

FN's nødhjælpskoordinator, Jan Egeland, besøgte i december resultatet af præsident Mugabes såkaldte 'oprydning' i Zimbabwe.

Af Lars Krøldrup

Præsident Robert Mugabes regering har revet titusinder af slumboliger ned i en operation, som ifølge FN har gjort 700.000 mennesker hjemløse og haft negative konsekvenser for 2,4 millioner andre.

FN's nødhjælpskoordinator og vice-generalsekretær, Jan Egeland, så i begyndelsen af december med egne øjne konsekvenserne af de zimbabwiske myndigheders nedrivning af slumboliger. Jan Egeland vadede gennem tykt mudder i de usle lejre, hvor ofrene for den såkaldte 'oprydningsaktion' bor og udtrykte sin forfærdelse over forholdene for de mange tusinde mennesker.

– Jeg har nu set de store behov og mangler hos dem, der er blevet ramt af nedrivnin-

gerne. Det står meget klart, at behovene er store, og folk lever under meget dårlige forhold, sagde Jan Egeland, der er den hidtil højest placerede repræsentant for FN, der besøgte Zimbabwe, siden nedrivningerne blev afsluttet i maj.

Det er ikke min skyld

Jan Egeland besøgte Hatcliffe, 20 kilometer uden for hovedstaden Harare. Her bor 8.000 mennesker, og de fleste har intet formelt arbejde. En af de ramte, Dereck Chiwari, sagde, at beboerne lever i frygt for sygdom, da de drikker og laver mad af urent vand. Han har sammen med sin kone og fem børn boet under et enkelt plastdække siden maj.

Robert Mugabe accepterede i sidste måned et tilbud fra FN om støtte efter først at have nægtet at modtage hjælp med henvisning til, at der ikke var tale om en humanitær krise. Han afviser også, at fødevarmanglen og den dybe økonomiske krise i landet skyldes hans politik, og siger i stedet, at det bunder i tørke og Vestens sanktioner mod Zimbabwe.

NY BOG OM KORRUPTION

MS' Forlag udgiver på den internationale antikorrupsionsdag den 9. december bogen *Noget for noget* af Jens Lohmann. Bogen beskriver korrupsionens menneskelige, demokratiske og udviklingsmæssige omkostninger.

Noget for noget er den første danske bog om korrupsionens væsen og dens demokratiske og udviklingsmæssige konsekvenser.

JACOB ZUMA OGSÅ ANKLAGET FOR VOLDTÆGT

En ulykke kommer sjældent alene, og nu rammer endnu en af slagsen den tidligere sydafrikanske vicepræsident Jacob Zuma. Han blev nemlig tirsdag den 6. december tiltalt for voldtægt, og ifølge analytikere vil sagen – oven i den verserende korrupsionssigtelse – med stor sikkerhed hindre ham i at blive Sydafrikas næste præsident.

– Efter nøje overvejelser har anklagemyndigheden besluttet, at Jacob Zuma bliver

fremstillet i retten i Johannesburg anklaget for voldtægt, hedder det i en erklæring fra anklagemyndigheden.

Zuma, der længe er blevet betragtet som bedste bud på en efterfølger til præsident Thabo Mbeki, blev i juni i år frataget sit embede grundet anklagen om korrupsion. /larkro

Danida

UDENRIGSMINISTERIET

FORTÆL EN HISTORIE MARTS MÅNED ER NÆSTE FRIST FOR AT SØGE OM TILSKUD FRA DANIDAS OPLYSNINGS- BEVILLING 2006

Har du ideerne og engagementet? Har du lysten til at oplyse og informere om udviklingslandene og den danske udviklingsbistand? Så har vi måske penge, der skal til for at gennemføre ideerne.

Søg Danidas Oplysningsbevilling om tilskud til oplysningsaktiviteter i Danmark om:

- U-landenes økonomiske, sociale, politiske, miljømæssige og kulturelle forhold
- Forholdet mellem i- og u-lande
- Danmarks deltagelse i det internationale udviklingssamarbejde

Du kan enten søge et rejsestipendium eller tilskud til et oplysningsprojekt, herunder et tv-projekt.

På www.um.dk i boksen: **Direkte service til dig, der skal** under punktet: **søge om støtte**, finder du retningslinier, vejledninger og ansøgningsskemaer for oplysningsbevillingen.

Ansøgningsfrister

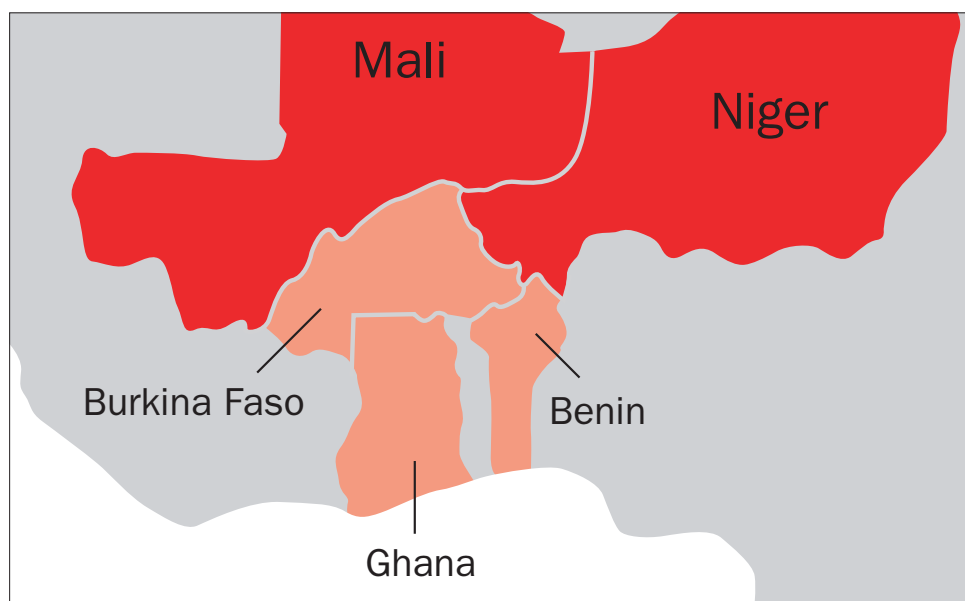
Fristen for ansøgninger til 2. fordelingsrunde 2006 for tilskud til oplysningsprojekter er mandag den **6. marts 2006**. U-lands-tv-puljen har en ekstra ansøgningsrunde med frist, der udløber mandag den **1. maj 2006**.

Fristen for ansøgninger til 2. fordelingsrunde 2006 for tilskud til rejsestipendier er mandag den **20. marts 2006**.

Yderligere oplysninger

Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed
Tlf. 33 92 17 74 eller 33 92 08 58

RÅDSMØDE: ER NIGER FOR FATTIG TIL AT MODTAGE DANSK BISTAND?

Sahel-området i det vestlige Afrika.

Med Etiopien ude af spillet er valget af nyt dansk program-samarbejdsland reduceret til en dyst mellem Mali og Niger. Mali ligner en svag favorit.

Af Poul Kjar

Udviklingsminister Ulla Tørnæs har givet Etiopien det røde kort, og dermed er landet smidt ud af kampen om at blive nyt dansk program-samarbejdsland.

På et møde i Rådet for Internationalt Udviklings-samarbejde sagde Ulla Tørnæs:

– Det er simpelthen uacceptabelt, at den etiopiske regering nedskyder demonstranter og fængsler oppositionspolitikere.

Dermed er der kun de to vestafrikanske ørkenstater, Niger og Mali, tilbage i konkurrencen. Valget mellem disse to lande blev debatteret på Rådsmødet i november.

Mali fremstår som svag favorit til at løbe af med sejren til en samlet værdi af knap 200 mio. danske bistandskroner om året.

Det skyldes, at Mali ifølge Udenrigsministeriets analyser *performer* bedre end nabolandet Niger i forhold til god regeringsførelse. Dermed er ørkensandet gødet for et åbent og velfungerende sektorprogram-samarbejde.

Ifølge Udenrigsministeriets analyse af Niger er landet for svagt til at indlede et egentligt sektorprogram-samarbejde fra start.

Til gengæld er Niger det fattigste af de to lande.

Valget blev trukket klart op af professor Finn Tarp, der afsluttede sit indlæg på Rådsmødet med spørgsmålet:

– Skal det være det fattigste land (Niger, red.), eller landet med den bedste politik (Mali, red.), der ender som nyt dansk program-samarbejdsland?

Forinden havde professoren efterlyst en klarere vægtning af de forskellige kriterier for at vælge et program-samarbejdsland.

Angola på banen

Mellempolitisk Samvirkes generalsekretær Lars Udsholt, bakkede op om udviklingsministerens røde kort til Etiopien. Derefter sagde han med slet skjult ironi:

– Landevalget står mellem to lande i den del af Afrika, hvor de tillader sig at tale fransk.

Han tilføjede, at det faktisk giver god mening at styrke indsatsen i Sahel-området i det vestlige Afrika, som kan bidrage til en sammenhængende regional indsats med de øvrige danske program-samarbejdslande Ghana, Burkina Faso og Benin.

Lars Udsholt anbefalede ikke det ene land frem for det andet, men endte med at sige, at Mali giver god mening, da regeringsapparatet har vist sig villigt til at tage imod kritik.

Rikke Danielsen fra Dansk Industri efterlyste til gengæld, at udviklingsministeren havde haft lidt mere lidt mere is i maven i forhold til Etiopien. Set fra erhvervslivets synsvinkel ville det ikke-fransktalende Etiopien på Afrikas Horn med 73 millioner indbyggere være et langt mere attraktivt program-samarbejdsland.

Rikke Danielsen mente, at det bliver svært af få danske virksomheder som samarbejdspartnere i Mali eller Niger. Hun sluttede sit indlæg af med at sende en overraskende tåhyler indover forsamlingen:

– Skulle man ikke tage en tænkepause og måske overveje Angola som et alternativ?

Både-og-løsning

Hermed var bolden givet op til debat blandt deltagerne.

Frygten for en lidt kedelig kamp mellem Niger og Mali blev gjort til skamme, da det viste sig, at det ikke kun var Dansk Industri, der valgte at se bort fra reglerne og pege på alternativer til de to finaledeeltagere.

Således foreslog Folkekirkens Nødhjælps generalsekretær, Henrik Stubkjær, at man spillede processen tilbage og inddrog et land som Malawi, der nåede i 'semifinalen' om at blive nyt program-samarbejdsland, og hvor Danmark tidligere har været en stor donor. Indtil programmet blev lukket i 2002.

Et andet ganske interessant alternativ til Niger eller Mali kom fra en pensioneret Danida-konsulent, Jens Gjørsløv, der foreslog, at landene delte titlen som program-samarbejdsland. Jens Gjørsløv uddybede:

– Ingen af de to lande vil kunne udnytte 150-200 mio. danske bistandskroner om året, og et stort fælles vandsektorprogram kunne administreres fra en fælles regional ambassade.

Et forslag, der mødte anerkendelse fra flere medlemmer af Rådet.

Debattens mest patos-fyldte indlæg kom fra Care Danmarks repræsentant, der talte varmt for Niger, hvor organisationen i mange år har arbejdet. Og som til sidst ikke kunne holde ud at høre på, at Nigers svage kapacitet trækker i den forkerte retning. Hun sagde:

– Er Niger for fattigt til at modtage u-lands-hjælp?

Det er Niger ikke, og Ulla Tørnæs slog da også fast, at Danmark ikke trækker sig ud af Niger, som vi allerede støtter med omkring 60 mio. kr. om året, hvis Mali vælges som nyt program-samarbejdsland.

Udviklingsminister Ulla Tørnæs rejste efterfølgende til Mali og Niger for ved selvsyn at vurdere landene.

Se indlæggene fra Rådsmødet som filmstrimler på www.um.dk under udviklingspolitik

UDENRIGSMINISTERIET Danida

Landbrugssektorprogram, Forvaltning af naturressourcer

Rådgiver til Mozambique. Du skal bistå de lokale myndigheder i planlægning af naturressourceforvaltning. Du skal sikre, at lokalsamfundenes adgang naturressourcerne inddrages i distriktsplanlægningen samt rådgive ifm. kapacitetsopbygning af provins og distriktsmyndighederne. Du har erfaring med naturressourceforvaltning herunder planlægning og kapacitetsopbygning gerne fra Afrika. Viden om GIS vil være en fordel. Flydende engelsk og gerne kendskab til portugisisk.

Seniorrådgiver (N2) i salt- og brakvandsakvakultur til fiskerisektorprogram i Vietnam.

Seniorrådgiver (N2) til Vietnam. Du skal rådgive de vietnamesiske fiskerimyndigheder i udvikling af en produktiv og bæredygtig akvakultursektor, der bidrager til fattigdomsbekæmpelse gennem nye indkomst- og beskæftigelsesmuligheder. Du vil rådgive i udviklingen af konkurrencedygtige produktionsstier, som sikrer, at småproducenterne bevarer deres væsentlige rolle, samt at de tekniske og markedsmæssige risici i kommerciel akvakulturproduktion kan adresseres effektivt. Du har relevant uddannelse i akvakultur, biologi, agronomi eller lign. Endvidere har du flere års erfaring med udviklingsarbejde. Du taler og skriver flydende engelsk.

Fuld stillingsbeskrivelse og **obligatorisk** ansøgningsskema ligger på www.mercuriurval.com/dk/danida.

Mercuri Urval

Ansøgningerne skal sendes til: Mercuri Urval A/S på muo@mercuri-urval.com, alternativt til Philip Heymans Allé 5, DK-2900 Hellerup.

MULIG SVINDEL MED DANIDA-PENGE

Knap 1.000 ud af 3.000 undersøgte bilag er behæftet med fejl og mangler, afslører en revision af dansk-støttet undervisningsprogram. Danida smækker nu kassen i.

Af Stefan Katić

En kritisk revisionsundersøgelse af dansk bistand til uddannelsessektoren i Mozambique har afdækket omfattende uregelmæssigheder i forvaltningen, herunder muligvis svindel med danske bistandsmidler.

Revisionsundersøgelsen er iværksat i forlængelse af den danske ambassades uanmeldte kasseeftersyn på uddannelsessektorprogrammet tidligere på året, som viste, at der var omfattende fejl og mangler i den finansielle styring af sektorprogrammet, der drives i samarbejde mellem Danida og Mozambiques regering.

Sektorprogrammet, der har kørt siden 2002, støtter blandt andet grund- og mellem-skolerne, læreruddannelse, udvikling af læseplaner og skolebyggeri i tre provinser, nemlig Tete, Cabo Delgado og Zambézia. Det er i sidstnævnte provins, at uregelmæssighederne er blevet opdaget.

Udviklingsminister Ulla Tørnæs, der har orienteret Finansudvalget, Udenrigsudvalget samt Rigsrevisionen om sagen, kommenterede den 6. december uregelmæssighederne.

Penge, der skulle have gavnnet skoleelever i Mozambique, er muligvis gået i de forkerte lommer. En kulegravning af bilagene er nu sat i gang. Foto: Ernst Tobisch/ Danida.

– Jeg er i dag blevet orienteret om, at en kritisk revisionsundersøgelse har afdækket omfattende fejl og mangler i forvaltningen af Danmarks bistand til uddannelsessektoren i Zambézia-provinsen i Mozambique. Jeg ser med stor alvor på sagen, og jeg har derfor besluttet at stoppe alle nye aktiviteter og betalinger i uddannelsessektorprogrammet i Mozambique, udtaler hun.

Kun de allermost nødvendige aktiviteter videreføres under skærpet tilsyn af ambassaden i Maputo.

Kassen smækkes i

Kassen smækkes altså nu i for uddannelsesprogrammet. Men kommer det ikke til at gå ud over skolebørn i Mozambique? *Udvikling* har spurgt Einar Hebogård Jensen, der er chef for Udenrigsministeriets kontor for kvalitets-sikring af udviklingsbistanden:

– Vi fortsætter kun de helt nødvendige aktiviteter. Det vil sige, at hvis vi har bygget en skole to tredjedele færdig, så skal der tag på, så regnen ikke ødelægger bygningen. Vi stopper ikke aktiviteter, der er næsten færdige og hvad der må anses for nødvendige aktiviteter vil ambassaden afgøre, fastslår Einar H. Jensen.

– Hvor tit er der revision i Danidas sektorprogrammer?

– Årligt. Men i dette tilfælde har den været forsinket. Det er derfor først ved det uanmeldte kasseeftersyn, at vi er blevet opmærksomme på de forvaltningsmæssige svagheder. Herefter blev procedurerne skærpet. Og så førte det til igangsættelsen af en kritisk revisionsundersøgelse, hvor de første resultater nu foreligger, siger han.

Ansaret skal placeres

Og denne foreløbige revisionsundersøgelse viser altså, at op mod en tredjedel af de gennemgåede knap 3.000 bilag er behæftet med fejl og mangler. En række procedurer og regler er ikke blevet overholdt. Desuden mangler der dokumentation for og godkendelse af en række udbetalinger.

Der er mistanke om, at nogle af uregelmæssighederne kan dække over misbrug af danske bistandsmidler.

– Det betyder dog ikke, at der også er svindel i en tredjedel af sagerne. Vi kan endnu ikke sige, om der er tale om svag administration eller svindel, understreger Einar H. Jensen. Ambassadens revisionsfirma, KPMG i Mozambique, bliver nu bedt om at gennemføre 2. halvleg af den kritiske revisionsundersøgelse og dykke et spadestik dybere ned i bilagene.

Kontorchef Einar H. Jensen forventer, at der kommer til at gå måneder, før vi kender svaret. Herefter vil ambassaden tage stilling til, om der skal foretages politianmeldelse eller om rigsadvokaten i Mozambique skal inddrages.

EN FRANÇAIS, S'IL VOUS PLAÎT

Med endnu et fransktalende programsamarbejdsland – Mali eller Niger – bliver det vanskeligere at finde kvalificerede danske eksperter.

Af Lars Thostrup

De tungevidende franske verber forbliver et uopklaret mysterium, som vækker ubehagelige minder om gymnasietidens forsømte fransktimer. Sådan har mange danskere det, og sådan har danske udviklingseksperter det også.

Som følge af denne kollektive frankofobi skrumper udvalget af kvalificerede danske kandidater drastisk ind, når en rådgiverstilling er placeret i et fransktalende land.

– Statistikken taler sit tydelige sprog. Hvis vi sammenligner med de engelsk-sprogede lande, må der i dobbelt så mange tilfælde et genopslag til, før vi finder den rette person, konstaterer chefkonsulent Rasmus Bing fra

firmaet Mercuri Urval, som står for Udenrigsministeriets rekruttering af Danidarådgivere.

Danmark giver i dag bistand til de to fransktalende vestafrikanske stater Benin og Burkina Faso – og med Niger og Mali i opløbet vil endnu et frankofont land sandsynligvis snart blive føjet til listen over danske programsamarbejdslande. Hvis danskerne ikke kan forcere den franske sprogbarriere, vil udenlandske udviklingseksperter løbe med de nye stillinger og konsulentopgaver.

– Det er en kendsgerning, at der er færre danske konsulenter, som kan fransk end engelsk. Derfor kan de stå svagere i konkurrencen i forhold til opgaverne i de fransktalende lande. Men det er mange år siden, at jeg holdt op med at se på folks nationalitet. Det ville i øvrigt også være i strid med de EU-regler, som Danida følger, siger afdelingsleder Jens Lillebæk fra konsulent-virksomheden Carl Bro Gruppen.

Oplagt lejlighed

Det er altid vigtigt at have et grundigt kendskab til modtagerlandets sprog og kultur –

men måske i særlig grad i et fransksproget land, mener Anders Ladekarl, som er international chef hos Dansk Røde Kors:

– I de tidligere franske kolonier er den offentlige administration præget af fransk kultur. Det vil sige: En formalistisk og centraliseret administration, hvor man hænger sig i formerne. Man skal både kende sproget og kulturen grundigt, hvis man skal begå sig i et sådan miljø, siger han.

Som ambassadør i det fransktalende Burkina Faso er Margit Thomsen heller ikke i tvivl om, at man skal være klar til hurtigst muligt at lære fransk, hvis man skal arbejde effektivt med dansk udviklingsbistand i det frankofone Vestafrika.

– Med endnu et fransktalende programsamarbejdsland åbner der sig imidlertid nye attraktive jobmuligheder, som skaber et incitament til at opbygge viden og kompetence i forhold til Vestafrika, siger Margit Thomsen.

Især på kortere sigt kan det blive nødvendigt at vende sig mod for eksempel Frankrig og Holland, når den nødvendige ekspertise skal rekrutteres. Af hensyn til bistandens fol-

kelige forankring i Danmark ser Anders Ladekarl fra Dansk Røde Kors dog helst, at mange af rådgiverstillingerne besættes med danskere:

– Det danske bistandsmiljø kan ind imellem forekomme lidt tillukket. Måske vi her har en oplagt lejlighed til at åbne op for folk, som ikke nødvendigvis har 40 års bistands erfaring.

Også Rasmus Bing fra Mercuri Urval er åben over for, at man – med den rette forberedelse – retter fokus mod kandidater uden en lang tredjeverdens erfaring:

– Har man for eksempel en ansøger med den rette sektoreksperise – lad os sige en knalddygtig vandingenør med erfaring i organisationsudvikling og som oven i købet taler flydende fransk – så bør vi måske tillægge det mindre betydning, hvis han populært sagt aldrig har været syd for Kongeåen.

Lars Thostrup er freelancejournalist og cand.scient.pol.
larsthostrup@kallnet.fo

SKÆBNEVALG I BOLIVIA

Det er afgørende for demokratiet i Bolivia, at valgresultatet accepteres af alle, siger den danske ambassadør i landet.

Af Niels Roving Boel, Bolivia

De institutionelle reformer, der skulle befæste det bolivianske demokrati, står i stampe og Danmark har skruet ned for bistanden. Præsidentvalget i Bolivia den 18. december kan i værste fald forværre den politiske krise. Men det kan også blive startskuddet til et opgør med det socialt uretfærdige og til dels racistiske system i Sydamerikas fattigste land. Valget er af nogle blevet betegnet som en slags show-down. Det endelige opgør mellem opinionsundersøgelsernes tre favoritter: en tidligere præsident, den nordamerikansk uddannede konservative Tuto Quiroga, den indianske leder, kokabonden Evo Morales – og landets rigeste mand, Doria Medina, som outsider på en tredjeplads.

Efterhånden som valdatoen nærmer sig, er der imidlertid blevet trængsel på midten. De tre kandidater er enige om, at der skal ske en større grad af statslig indblanding, at det fordelte indianske befolkningsflertal skal indruges bedre; samtidig med at markedsmekanismer og tilstedeværelsen af de ellers udskaedte udenlandske multinationale selskaber skal accepteres.

Skæbnevalg

Danmarks ambassadør, Mogens Pedersen i La Paz, taler om et 'skæbnevalg'. Valget kan

Den 18. december er der præsidentvalg i Bolivia. Den seneste folkevalgte præsident måtte i 2004 flygte i en helikopter fra en rasende folkemængde, og hans efterfølger, den tidligere vicepræsident, blev i juni tvunget til at smide håndklædet i ringen. Foto: AP/Polfoto.

på den ene side give ny luft under vingerne til tiltrængte reformer af det bolivianske demokrati. På den anden side kan det uddybe krisen i det politiske repræsentationssystem. Iagttagere frygter, at højtråbende sociale bevægelser ikke vil acceptere et eventuelt nederlag til socialisten og kokabonden Evo Morales. Omvendt truer de velhavende godsejere i Bolivias største by, Santa Cruz, med at rive den østlige del af landet løs, hvis en ny rege-

ring truer deres privilegier. Godsejerne ragede enorme jordarealer til sig under perioden med diktaturer i 1970'erne.

– Det er afgørende for demokratiet i Bolivia, at valgresultatet accepteres af alle, kommenterer Mogens Pedersen. Det er baggrunden for, at Danida støtter valgprocessen og deltagelsen af valgobservatører. Danida yder også støtte til en grundlovgivende forsamling til næste år, der skal bane vej for en reform af

det politiske system, så det bedre afspejler befolkningens etniske og sociale sammensætning. Over 60 procent af befolkningen betegner sig som indiansk. Men magt og velstand er forbeholdt et lille, overvejende hvidt, mindretal.

– Der er behov for yderligere strukturelle ændringer, så der bliver en større deltagelse af indianerne i de politiske beslutningsprocesser og den økonomiske udvikling. Her kan Danmark fortsat gøre en forskel ved at støtte de demokratiske strukturer og bekæmpe fattigdom, siger Mogens Pedersen.

Pæn økonomisk vækst

Trods en vækst sidste år på over fire procent – takket være blandt andet stigende oliepriser – er regeringens bekæmpelse af fattigdommen forblevet ved ordene. Bolivia er, efter Brasilien, landet med de største sociale uligheder i Sydamerika.

Mogens Pedersen understreger dog, at der de sidste år er sket fremskridt i en dansk-støttet jordreform til gavn for indianerne. Dansk støtte har gennem årene ligeledes fremmet vigtige tiltag som decentralisering, tosproget undervisning for indianske skolebørn.

Men de træge fremskridt i reformprocessen de sidste par år er baggrunden for, at Danida har beskåret den årlige støtte i perioden 2005 – 2008 fra 190 til 150 mio. kr. i forhold til den foregående periode. I 2005 blev der skåret yderligere 25 mio. kr. af støtten, da uroen i landet gjorde det svært at bruge pengene.

Niels Roving Boel er freelancejournalist og har tidligere været bosat i La Paz. boelniels@hotmail.com

GUATEMALA EFTER ORKANEN STAN

Det nationale katastrofeberedskab fejlede, da orkan fejdede hen over det vestlige Guatemala og ødelagde livet for tusindvis af mayaindianere.

Af Linda Nordahl Jakobsen

– Måske er det fordi, vi mennesker ikke respekterer naturen, at Moder Jord vælger at hævne sig på os på denne måde.

Emiliana Mendoza trækker lidt opgivende på skuldrene. Hun peger rundt i et kaos af ruiner, klippesten, mudder og ødelagt inventar, der ligger spredt ud i centrum i landsbyen San Marcos, som ligger ved Atitlán-søen i det vestlige Guatemala.

San Marcos blev – ligesom hundredvis af andre små landsbyer i det vestlige og sydlige Guatemala – ramt af laviner og oversvømmelser på grund af de uhorste regnmængder, som orkanen Stan trak med sig ind over Mellemamerika og Mexico i oktober. I Guatemala omkom omkring 700 mennesker. Mens 500 andre omkom i den øvrige del af regionen.

I San Marcos nåede de fleste familier at flytte sig til et højere sted, inden lavinerne begyndte at vælte ned i landsbyen fra de regnopbløede bjerg- og vulkansider.

– Vi gik selv rundt om aftenen til husene og sagde til folk, at de skulle søge til en af kirkerne eller op i den anden del af landsbyen. På det tidspunkt var floden forvandlet til brølende vandmasser. Vi kunne høre, at der nogle steder var jord- og mudderskred. Der var en bedstemor, som huskede, at engang for cirka 50 år siden havde det også regnet så voldsomt i mange dage, at floderne var vokset. Men der var ingen myndigheder eller katastrofeberedskab – hverken lokalt eller nationalt, som havde varskoet os, fortæller Emiliana Mendoza, repræsentant for den mayaindianske sammenslutning Estrella Tzutujil.

Ingen varsling

Samtidig med at orkanen Stan endnu en gang sætter den enorme sociale ulighed i Guatemala i relief, så viste det nationale katastrofeberedskab Conred sig at være 'en hjerne uden krop'.

– Tusindvis af mennesker stod uden hjælp i flere uger efter katastrofen, for Conred har intet netværk i kommuner og landsbyer. Samtidig gik der næsten en uge, inden præsident Oscar Berger erkendte, at der var tale om en katastrofe. Så gik han selv ind og overtog styringen af katastrofeindsatsen. Det betød, at store dele af nødhjælpen blev politiseret. De kommuner, hvor præsidentens parti Gana står stærkt, blev favoriseret med nødhjælp. Ikke fordi præsidenten ønskede det, men sådan blev det bare, siger journalisten Marieloz Monzón.

Hun arbejder på en universitetsradio, der i samarbejde med en række kirkelige og lokale organisationer med det samme gik i gang med at blotlægge katastrofens omfang.

– Problemet er, at vi ingen stat har, som kan gå ind og reelt gøre noget i sådan en katastrofesituation. Regeringen sendte for eksempel militæret ud – ti dage efter katastrofen – til blandt andet Sololá-provinsen, hvor indbyggerne reagerede spontant med frygt og afvisning. For dem er militæret lig undertrykkelse af de fattige, siger Eugenio Incer, landbrugsrådgiver i det sociale netværk *Plataforma Agraria*.

De fattigste blev ramt

Lavinerne efter orkanen Stan har ødelagt jordlodder, afgrøder og marker, som for mange af de fattige landsbyboeres vedkommende ligger på udsatte bjergsider og vulkanskråninger.

Omkring 35.000 huse er ødelagt, flere hundrede småsamfund, især i den sydvestlige del af landet, står uden rent drikkevand og sanitet, og landbrugssektoren i næsten halvdelen af landet er berørt. Alt i alt løber Guatemalas tab op i cirka 5,9 milliarder kr. efter Stan. I de områder, som blev berørt af orkanen, er 70-80 procent af befolkningen kronisk fejl- eller underernæret, vurderer FN's Verdensfødevarerprogram.

Linda Nordahl Jakobsen er journalist i Folkekirkens Nødhjælp lnj@dca.dk

Udenrigsministeriet, Dansk Røde Kors, Ibis og Folkekirkens Nødhjælp har tilsammen bevilget knap fem mio. kr. til ofrene for Stan i Mellemamerika.

MILITÆRET BESKYTTER NICARAGUAS SIDSTE REGNSKOVE

Indio Maiz-naturresevatet i Nicaragua set fra en helikopter med Danidas styrelse ombord.

Tekst og foto: Bo Simonsen

Ikke det mindste stykke jord kan skimtes fra et helikopterperspektiv. Kun trætoppe, der synes at kappes om at blive endnu højere end gigantiske nabotræer.

Nede under os ligger det største samlede stykke uberørt skov nord for Amazonas. Med et større antal forskellige fugle, insekter og træer end i hele Europa. De knapt 3.000 kvadratkilometer jomfruelig biomasse har siden tidernes morgen ligget her i det sydøstlige hjørne af Nicaragua og udgør nu naturresevatet *Indio Maiz*.

Indio Maiz er blandt andet historien om jordtørstige nybyggere, falske indianere, årelange anstrengelser for at stadfæste hævdret til jord, kakaodyrkning og chokoladefabrikker. Det er også historien om Nicaraguas militær i en ny rolle og om dansk udviklingsbistand til et miljøprogram, der absolut ikke er 'a piece of cake', men som de seneste ti år har opnået en række bemærkelsesværdige resultater.

En ivrig dansk sportsflyver

For få årtier siden dækkede regnskov en stor del af det østlige Nicaragua over mod Atlanterhavskysten.

Men efterspørgslen efter ny jord voksede. Nybyggere flyttede østpå. Skoven blev fældet, og jorden tilsået eller brugt til græsning af kvæg. Svedjebrug er udbredt, og efter få års dyrkning var en stor del af jordens næringsstoffer brugt op eller skyllet væk af regnen.

Nicaraguas regering udpegede den østlige del af skoven til naturresevat.

Men den hellige skov er ikke velforvaret ved at udnævne et stykke jord til reservat.

Myten, der muligvis kan være sand, fortæller, at den danske konsul i Nicaragua og Costa Rica i begyndelsen af 90'erne, Jørgen Strange Hansen, var ivrig sportsflyver (den del af historien kan verificeres med sikkerhed).

Han fløj hen over naturresevatet *Indio Maiz* og så fra luften, hvordan grænsen mellem uberørt skov og nybyggere med økser, ild og kvæg med stor hast flyttede østpå.

Inspireret af iagttagelserne fra luften begyndte Danmark i 1995 at give udviklingsbistand til et omfattende miljøprogram, der

blandt andre ting skulle sikre, at *Indio Maiz* ikke blev rendt over ende og invaderet og faldt som offer for en befolkningsvækst i Nicaragua på tre procent om året.

– Først skulle man finde ud af, hvor grænsen for naturresevatet overhovedet gik. Det var ikke markeret nogen steder, fortæller Sune Holt, der har arbejdet som rådgiver i det dansk-støttede miljøprogram siden 2000.

Principielt må der ikke bo mennesker inde i reservatet. Det gør der så alligevel. Der bor nogle familier, der alle er udstyret med en tilladelse, hvilket giver mulighed for, at myndighederne (hæren og Miljøministeriets skovbetjente) kan smide personer uden tilladelse ud af reservatet hvis de opholder sig derinde – og hvis de ellers bliver opdaget.

Nu er 3.000 kvadratkilometer et meget stort område, og derfor er oprettet kontrolposter med radioudstyr. Kontrolposterne er bemandede med i alt 11 skovbetjente og 12 soldater.

Et brutalt bøllekors

Militæret spiller i det hele taget en central rolle i beskyttelsen af truede miljøområder i Nicaragua, og soldaterne har tilsyneladende et generelt positivt omdømme i befolkningen. Landets voldelige historie taget i betragtning er det bemærkelsesværdigt.

Nicaraguas diktatorklan, Somoza-familien, var frem til den sandinistiske revolution i 1979 omgivet af Nationalgarden; en privat hær, der udviklede sig til et brutalt bøllekors. Under sandinist-styret indførte regeringen en højst upopulær værnepligt for at forsvare landet mod de USA-finansierede kontraer. Landet var gennemmilitariseret, og krigen kostede tusindvis af døde civile, sandinistsoldater og kontrasoldater.

Efter præsidentvalget i 1990, som sandinisterne tabte, blev værnepligten ophævet og en stor del af soldaterne sendt hjem.

– Vi har udbredt fattigdom, korrupsion og politikere, der tænker mere på deres private økonomi, end på hvad der er det bedste for landets befolkning. Men én ting har vi lært af så mange års krige og revolutioner: I Nicaragua vil vi aldrig mere bekriige hinanden med vold, siger Alberto Espinoza, der er statsanklager og mangeårig iagttagelse af nicaraguansk politik.

Set i helikopterperspektiv ligner regnskoven et gigantisk fad med broccoli. Og under de grønne grene gemmer sig historier om chokolade og militærbeskyttelse.

Landet har ingen fjender, der pønser på at overfalde dem, så hæren har kastet sig over at rydde de mange miner, der blev spredt ud over landet under krigen (minerydningen foregår for øvrigt med penge fra Danmark) og altså beskyttelse af miljøet i *Indio Maiz*.

Ritter sport

Rundt om *Indio Maiz* Reservatet er udpeget en 10 kilometer bred såkaldt bufferzone. Her kan folk bo, og en vigtig del af miljøprogrammet handler om, at give disse mange tusinde mennesker mulighed for et liv og en indkomst, så de ikke tager ind i reservatet for at skyde pumaer, fange papegøjer eller fælde maghonitræer.

En vigtig del af arbejdet med familierne i buffer-zonen har været at sikre ejendomsretten til jorden. Over 500 brug på hver over 50 hektar har nu fået skøde.

Befolkningen i bufferzonen er ved at opbygge en ny indtægtskilde, der hænger på træerne, nemlig kakaotræerne. Kakao, der er økologisk dyrket, giver en langt bedre salgspris end de traditionelle afgrøder, ris og bønner, men bærer først frugt efter 3-4 år.

Forudsigelser af verdensmarkedspriser på tropiske landbrugsvarer er som at spå i kakao-grums, men fra det andet store naturresevat i Nicaragua, *Bosawás*, har Ritter Sport opkøbt hele kakao-produktionen, og der forhandles med chokoladefabrikker om at købe den økologiske kakao fra *Indio Maiz*.

Kakao-bønderne i bufferzonen omkring *Indio Maiz* er optimistiske. I løbet af de seneste ti år er der som et led i det dansk-støttede miljøprogram opbygget et samarbejde mellem Nicaraguas miljømyndigheder, hær, politi og lokalsamfundene i bufferzonen. Men den samme dag – som vi fløj ind over reservatet i en gammel russisk M-17 kamphelikopter – bragte den førende nicaraguanske avis, *La Prensa*, alarmerende nyt: Tidligere sandinistsoldater planlagde i fællesskab med ex-kontraer et større raid ind i *Indio Maiz*. De tidligere uforsonlige fjender var efter krigens afslutning blevet lovet jord af regeringen. Jord, som de stadig ikke havde fået og nu var indstillet på at tage selv.

– Det sker hvert år inden jul, når den tørre tid begynder. Men det positive er, at myndighederne har kontakt med de grupper, der kunne tænkes at invadere området, og har et apparat der kan forhindre, at nybyggerne ta-

Danmark giver i 2005-2010 i alt 200 mio. kr. i støtte til miljøprogrammet i Nicaragua
Støtten går til:

– Håndhævelse af miljølovgivningen blandt andet gennem støtte til Miljøministeriet.

– Udvikling af et bæredygtigt system for forvaltning af beskyttede områder, blandt andet naturresevatet *Indio Maiz*

– At fremme bæredygtige kommunale investeringer i eksempelvis drikkevand og affaldshåndtering

ger kravet om jord i egen hånd og bryder ind i reservatet, siger Sune Holt.

Gruppen af mistænkte nybyggere nægtede, at historien var sand. Gruppens repræsentant – en mand ved navn Willy Snyder – udtalte til avisen *La Prensa*, at de sandelig ikke havde tænkt sig at bryde ind i reservatet.

Falske indianere og en vækkelsesprædikant

Men truslen kommer ikke blot fra bitre eksoldater. I den største by på østkysten, Bluefields, der ligner en krydsning mellem et caribisk paradys og det før-orkanramte New Orleans i miniudgave, sidder en lokal leder og religiøs vækkelsesprædikant. Ifølge flere kilder opkræver han beskyttelsespenge for folk, der prøver at trænge ind i reservatet.

Et andet trick er, at folk påberåber sig at tilhøre den etniske gruppe rama-indianerne, der har særlige rettigheder til at opholde sig i beskyttede naturområder.

Man skal ikke forvente ret meget hjælp fra domstolene til at få fældet de illegale tømmerhandlere.

Retsvæsenet er dybt korrump, og handel med ulovligt fældet træ er udbredt i Nicaragua, fortæller statsanklager Alberto Espinoza.

Nicaragua er et land med en alarmerende befolkningsvækst, et voldsomt pres på uopdyrket landbrugsjord, en række dybt korrupte institutioner og høje priser på illegalt fældet tropisk træ. Det er derfor et bemærkelsesværdigt resultat, at naturresevatet *Indio Maiz* ikke for længst er fældet og har endt sine dage som udpint svedjebrug.

Læs også side 2.

BISTAND MED GEVÆR I HÅND

Tekst og foto: Christian Bjerregaard Jepsen

Synet af den første kampklædte danske soldat får de burkaklædte skikkelser til skyndsomt at vige ind mellem forretningerne i det smalle handelsstrøg, hvorfra de nysgerrigt følger den uventede gæsts færden. Oversergent Brøndum vinker smilende rundt til butiksejerne, som prompte hilser tilbage med salaam aleykom. Her er alle kunder velkomne.

Vi er i Feyzabads basar i det nordlige Afghanistan, hvor en patrulje af danske soldater er i færd med at guide en chartret russisk lastbil, der skal lastes med skolemateriale til fjernt beliggende landsbyer.

Midt i basaren gør optøget holdt ved en madrasforretning, og de to majorer, J.G. Jensen og K. Kristensen, går indenfor.

– Så er vi her igen. Har du alle 200 madrasser klar, som vi har aftalt?, spørger major J.G. Jensen madrasfabrikanten, mens han kaster et bekymret blik på to afghanere, der er i al hast er i gang med at proppe fåreuld i farvestrålende velouromslag.

– No problem!, lyder svaret; og i løbet af få øjeblikke er danskere og afghanere i fuld sving med at flytte et regulært bjerg af madrasser op på lastbilen.

Næste stop er et smedeværksted, hvor lange rækker af nymalede grå borde og bænke står stablede og klar. Der er ikke meget dansk design over de spinkle skolemøbler af tyndt metal og rått udskårne spånplader, men i forhold til at sidde på gulvet er der tale om en klar forbedring.

Stabile relationer

På den internationale militærbase lidt uden for Feyzabad befinder sig godt 50 danske soldater, som indgår i NATOs *International Security Assistance Force* (ISAF), der har et FN-mandat i ryggen. Basen, som er under tysk overkommando, er opbygget som et såkaldt *Provincial Reconstruction Team* (PRT), hvorfra de militære styrker skal afhjælpe den skrøbelige sikkerhedssituation i genopbygningsfasen – og i et vist omfang selv bidrage med humanitære projekter.

Midlet er først og fremmest de Militære Observations Teams (MOT), der i firehjulstrækkere kører rundt i de uvejsomme bjerge i op til en uge ad gangen. Her taler soldaterne med de ældste og andre lokale ledere om landsbyernes aktuelle problemer. Alle oplysninger sammenfattes i landsbyprofiler, som efterfølgende danner grundlag for projekter, der udføres af soldaterne selv – eller af civile organisationer.

"Nu ved alle eleverne, at danske soldater har doneret nye skolemøbler. Det giver større handlefrihed, når vi færdes i vores ansvarsområde", vurderer kaptajn Rubow.

Børnene i de afghanske landsbyer jubler, når danske soldater kommer forbi med møbler og bøger til deres skoler. Danmarks hidtil største satsning på civil-militær samtænkning beror på faste og tillidsfulde relationer til de lokale afghanere – og til de civile aktører i Afghanistans genopbygning.

Majorerne J.G. Jensen og K. Kristensen har det overordnede ansvar for at få Danmarks militære bidrag i Feyzabad til at spille sammen med den civile genopbygning. Til det formål har officererne 450.000 kroner at gøre godt med: 300.000 kroner fra Udenrigsministeriet til 'rene' humanitære projekter og 150.000 kroner fra Hærens Operative Kommando til projekter, hvor hensynet til de militære styrkers sikkerhed også indgår.

Et af de vigtigste elementer er etableringen af stabile relationer til lokalsamfundene.

– Vi gør meget ud af at vinde tillid i lokale miljøer, og derfor er det vigtigt, at MOT-hol-

dene ikke kommer til at love guld og grønne skove, forklarer major K. Kristensen.

Fantastisk PR

I Ishkashim får de, hvad de er blevet lovet. Efter ti timers udmarvende kørsel fra Feyzabad når den danske patrulje frem med de nyindkøbte borde og bænke til landsbyens pigeskole. Eleverne har siddet direkte på det kolde betongulv – en decideret helbredstruende løsning i de iskolde vintermåneder. Så jublen er stor, da chefen for MOT-patruljen, kaptajn Rubow, giver ordre til at læsse bidra-

get fra den danske stat ned fra lastbilen til ivrigt ventende hænder.

En halv time senere kan de lidt forlegne skolepiger indtage deres nye siddepladser, mens soldaterne via tolk får oplæst det obligatoriske takkebreve:

– En stor tak til MOT-patruljen og det danske folk. Vi håber, at også andre skoler i området vil modtage et bidrag, lyder det fra Sayed Umzan, den lokale distriktsleder, der ikke ser nogen problemer i bevæbnet bistand:

– NGO'erne har været her – men uden at udføre de projekter, som vi blev stillet i udsigt, fortæller distriktslederen.

”(...) nu ved alle eleverne, at danske soldater har doneret nye skolemøbler. Det giver større handlefrihed, når vi færdes i vores ansvarsområde”, vurderer kaptajnen.

Mens patruljen indretter sig for natten med feltsenge og soveposer i et anneks til politistationen, fortæller kaptajn Rubow om fordele ved at lave humanitære projekter:

– Projekterne her i Ishkashim er bæredygtige, fordi den lokale administration er godt organiseret. Og for os er det fantastisk PR; nu ved alle eleverne, at danske soldater har doneret nye skolemøbler. Det giver større handlefrihed, når vi færdes i vores ansvarsområde, vurderer kaptajnen.

De udsendte militære styrker skal dog ikke kun vinde *hearts and minds* blandt afghanerne.

– Da vi startede op her i Feyzabad, inviterede vi alle NGO'ere i byen til en grillaften her på basen, så vi over en øl stille og roligt kunne forklare, at vi altså ikke spiser små børn, selvom vi er bevæbnede, fortæller major J.G. Jensen.

– Men især vores Danida-rådgiver har virkeligt formået at bryde gennem isen til NGO-miljøet.

Så hende opsøger vi.

Civil rådgivning

Fra sit container-kontor har Stine Heiselberg i et halvt år fungeret som Udenrigsministeriets repræsentant i PRT-lejren. Herfra varetager hun den daglige kontakt mellem den danske afdeling af PRT'et og de ikke-statslige bistandsorganisationer.

– Når man skal præsentere soldaternes landsbyprofiler til NGO'erne i Feyzabad, er det ikke særligt smart at stille med seks bevæbnede soldater og to kamuflagemalede køretøjer. Så er det nemmere for mig at møde op alene og i civil, siger Stine Heiselberg.

Også det tyske Udviklingsministerium har valgt at holde solid afstand til de militære styrker. Kontorer og boliger er placeret midt inde i Feyzabad, og ministeriets udsendte, Henning Plate, accepterer kun til nød militære køretøjer uden for matriklen – og bevæbnede soldater kommer ikke ind. Den tyske udsending er generelt skeptisk over for militær genopbygning:

– Soldaternes fokus er 'force protection' – forstået på den måde, at den sikkerhedsmæssige situation for PRT'et er det vigtigste. Og da projekterne ofte er identificeret og udført af soldater, vil de som regel bryde sammen, når de militære styrker roteres, siger den tyske rådgiver, der indtil videre ikke har anvendt de landsbyprofiler, som danske og andre nationers soldater har udfærdiget:

– Jeg har fornemmelsen af, at landsbyprofilerne i et vist omfang handler om at holde soldaterne beskæftigede. Men mere alvorligt er det, at der skabes forventninger, som PRT'et ikke har mulighed for at leve op til, mener Henning Plate.

Kun få NGO'ere

Stine Heiselberg medgiver, at soldater bør afholde sig fra deciderede udviklingsprojekter. Men efter hendes mening er soldaterne i stand til andet og mere end at vise militær tilstedeværelse:

– MOT-holdene kan sagtens identificere humanitære behov, såsom vand- og skoleprojekter. Men udviklingsprojekter, hvor lokalbefolkningens langsigtede inddragelse skal sikres, overlader vi til de respektive NGO'er. Det er derfor, jeg er her – for at

ROS OG RIS TIL PRT'ERNE: SOLDAT, BLIV VED DIN LÆST!

Soldaterne i Afghanistan skal gøre det, de er bedst til – nemlig skabe sikkerhed, lyder det i en ny evaluering.

PRT'erne – de provinsbaserede genopbygningshold, som opererer i det meste af Afghanistan – har på glimrende vis bidraget til sikkerhed og stabilitet med en kombination af afdæmpet militær tilstedeværelse og respekt over for lokale kulturer, vurderer en stor fælles evaluering af hjælpeprogrammerne fra Danmark, Irland, Holland, Sverige og Storbritannien.

Men evalueringen, som er udarbejdet af eksterne konsulenter, kritiserer fraværet af en overordnet PRT-strategi og sætter spørgsmålstegn ved, om soldater har den fornødne ekspertise og erfaring til at deltage i den civile genopbygning.

Derfor anbefales det, at PRT'erne begrænser sig til at fremme sikkerhedssituationen – og i øvrigt skifter navn til *Provincial Stabilisation Teams* i stedet for *Provincial Reconstruction Teams*; et navn, der ifølge evalueringsrapporten ikke blot er misvisende, men også skaber urealistiske forventninger om store udviklingsprojekter blandt afghanerne.

/CBJ

sikre bæredygtighed, fortæller Stine Heiselberg. Til de mere langsigtede udviklingsprojekter disponerer Stine Heiselberg selv over 600.000 kroner halvårligt fra Danida, og kan derudover ansøge om yderligere midler fra Det Danske Repræsentationskontor i Kabul.

Vinden er isende kold, og solen er hastigt på vej ned bag de sneklædte bjerge, da den danske patrulje når frem med skolemateriale til landsbyen Khandut i Wakhan; en smal dal, der som en finger har mast sig ind mellem Tadsjikistan og Pakistan.

Kun få NGO'ere har fundet det umagen værd at iværksætte udviklingsprojekter i denne afkrog af Afghanistan. Der er ellers nok at tage fat på. Fattigdommen er massiv, og et omfattende heroinmisbrug blandt mændene afspejles tydeligt i de mange fal-

defærdige huse. Taberne er forudsigeligt nok kvinder og børn.

200 fåreulds Madrasser, en snes sivtæpper og et par kasser med skolebøger kommer næppe til at ændre meget på Khanduts øjeblikkelige tilstand. Men genopbygningen af Afghanistan handler om små skridt; mange små skridt – og nogle af dem bliver for tiden trådt i danske militærstøvler.

Christian Bjerregaard Jepsen er freelancejournalist og besøgte Afghanistan september-oktober 2005.

Regeringen har siden foreslået at øge den danske styrke i landet med mellem 250 og 290 mand, så den samlede styrke kommer op på 360 soldater.

christianjepsen@hotmail.com

NGO Træf 2006

TEMPERATURTJEK PÅ CIVILSAMFUNDS- STRATEGIEN

Vejle: 18.–19. marts 2006

I det seneste årti er der sket markante ændringer i den danske NGO-bistand. Med den øgede vægt på demokratisering og fremme af menneskerettigheder, som har præget NGO-bistanden siden 1990'erne, blev der i civilsamfundsstrategien i år 2000 fastlagt nye, klare forventninger.

De danske NGO'er forventes at have en høj grad af mangfoldighed og folkelig forankring, og de forventes at have stærk fokus på fortalervirksomhed og dannelse af partnerskaber. På denne baggrund er NGO'ernes opgave at bidrage til kapacitetsudvikling og styrkelse af partnerskaber i Syd.

NGO'erne har nu fem års erfaringer med denne nye rolle, og dette giver rige muligheder for erfaringsudveksling og diskussion: *Hvilke særlige udfordringer giver den nye tilgang? Og hvilken rolle spiller denne udvikling for NGO'ernes manøvrerum?*

Denne type spørgsmål er emnet for årets event for danske ulands-NGO'er.

Træffet bliver startskuddet på en proces, hvor målet er at tage temperaturen og gøre status på civilsamfundsstrategien.

En anden vigtig ambition er at styrke dialogen mellem politikere og NGO'er. Derfor deltager Udviklingsministeren lørdag den 18. marts. Ministeren får følgeskab af medlemmer af Udenrigsudvalget og dets politiske bagland, Danidas styrelse samt Udenrigsministeriets embedsværk.

Hovedtemaerne for NGO Træf 2006 er:

- > Folkelig forankring i Syd og Nord
- > Fortalervirksomhed
- > Partnerskaber
- > Kapacitetsudvikling
- > Monitorering og evaluering

Det faglige indhold forberedes af arbejdsgrupper med repræsentanter for en lang række NGO'er. Desuden er der etableret en gruppe, der forbereder dialogen med politikere.

Du kan læse mere om NGO Træf 2006 på www.ngo-traef.dk.

EN ALBANSK FARCE

Af Øjvind Kyrø, Albanien

Det fortsatte lige så surrealistisk i det støjende konferencerum med udsigt til strøget i Tirana, som det var begyndt hjemme i København.

For en gangs skyld havde fotografen og jeg haft tid til ordentligt at planlægge en reportage til Tirana og omegn. Vi ville gerne se, hvad UNDP foretog sig i det fattigste hjørne af Europa, og derfor havde vi kontakten hovedkvarteret i Genève. Her henviste man til UNDP's kontor for de nordiske lande, der ligger i København.

Først ringede jeg til informationschefen, som efter at have påhørt planen bad om at få den skriftligt. Dernæst blev jeg henvist til nummer to i hierarkiet. ”Spændende, at du planlægger besøg til Albanien!” skrev informationsmedarbejderen, og hun fortsatte: ”Jeg har været i kontakt med UNDP's kontor i Tirana, og her ser man frem til at hjælpe jer før og under jeres besøg.”

Der var over to måneder til afrejse.

Så vidt, så godt.

Derefter skete der ikke mere.

Jeg rykkede godt en måned senere.

”Jeg hører gerne fra dig, hvis du ønsker, at jeg skal følge op, men så må jeg lige opdateres på, hvad du har foretaget dig i mellemtiden,” meldte informationsmedarbejderen.

Jeg svarede: ”Jeg har faktisk ikke foretaget mig andet end at vente.”

Derpå overdrog den danske informationsmedarbejder sagen til sin kollega i Tirana, som jeg skulle ringe til samt tilsende en ny redegørelse for vores ideer og planer.

Så vidt, så skidt.

Hvorfor havde de i hovedkvarteret i Genève, som jeg først havde ringet til, ikke fra begyndelsen bedt mig kontakte deres kontor i Tirana, hvorfor skulle jeg spille tid på at holde informationsafdelingen i København beskæftiget, når de alligevel ikke udførte noget? Det kræver udholdenhed at komme gennem bureaukratiet.

Selvforsynende med el

Nu sad vi altså her i UNDP's kontorbygning i Tirana. De lokale ansatte i informationsafdelingen havde arrangeret et programforslag til både syd og nord i landet, som det ville tage ti dage at gennemføre. De nordlige projekter havde vi imidlertid fået barberet bort og skulle i dag blot 35 kilometer vestpå, hvor vi skulle besøge et solfangerprojekt.

Men først skulle vi lige orienteres om den energimæssige situation i landet, og derfor sad

Ismail Alushi, ejer af solfangerfabrikken 'Europa,' poserer efter fyraften i sin fabrik. Foto: Klaus Holsting

vi over for dr. Besim Islami i et stort kontor, der blev brugt til konferencer. En luftafkøler larmede ret meget, og samtidig stod vinduerne på vid gab. En halv time senere forstod vi, hvorfor denne ansvarlige embedsmand, leder af det nationale energiagentur, var så skødesløs med energiforbruget i dette lokale. Albanien er 99 procent selvforsynende med elektricitet, takket være naturens gavmilde vandkraftressourcer.

Men regeringen havde vedtaget at stille mod, at i år 2015 skulle 15 procent af alle husholdninger have installeret solfangere til opvarmning af vand og luft. Dags dato var der installeret 6.000 solfangere i landet, som er på størrelse med Jylland, og der skulle være 170.000 om ti år.

Således informeret forlod vi den brummende luftkøler og satte kursen mod havnebyen Dürres, hvor en lille delegation ventede os. Vi blev præsenteret for solfangerfabrikant hr. Ismail Alushi og en håndfuld af dr. Islamis

lokale medarbejdere, som åbenbart var nødvendige for at fremvise projektet. Men først skulle der spises, og fabrikanten inviterede til frokost på en af byens mest mondæne strandhoteller, hvor der blev serveret den store skaldyrs- og fiskebuffet. Det hele så meget delikat ud, desværre havde en del mikrober også frådset i de simrende anretninger, men det erfarne fotograf Holsting først de følgende to dage, da han måtte holde sengen.

Efter frokosten fortsatte de kulinariske nydelser på et andet strandhotel, hvor kaffe og cognac blev serveret, og fabrikanten fortalte om sin seneste ferietur til de smukke attraktioner i Brasilien. Endelig var timen inde; vi skulle bese projektet, og vi havde nu brugt seks timer på introduktion, kørsel og frokost.

Fotografen rasede, da han så fabrikken. Den var lukket. Det var blevet fyraften, og arbejderne var gået hjem. Her havde vi brugt en hel arbejdsdag uden at få mulighed for et eneste foto, der kunne illustrere sagen.

Delegationen undskyldte spagfærdigt; det vigtigste var vel, at vi fik oplyst, at fabrikken talte 24 ansatte, og at den sidste år havde fremstillet og solgt 1.500 solfanger-anlæg. Og vi fik at vide, at thermoglasset blev importeret fra Tyskland, at der var fire forskellige typer vandbeholdere, alle fremstillet af to millimeter tykt rustfrit stål, samt at halvdelen af kunderne var hotelejere.

– Er det lønsomt, spurgte jeg ejeren.

– Ja da. Min profit er udmærket. Og UNDP vil hjælpe med at promovere solenergi og har afsat 1,6 millioner euro over de næste fem år, svarede han.

– Ja, han er heldig, indskød en af repræsentanterne fra energiagenturet og nikkede over mod ejeren – for han er den eneste på markedet.

1,6 mio. euro er lig med knap 12 mio. danske kroner. Og det skulle han, ene mand, have i reklamepenge?

Nylagt asfalt langs forurenede udflugtsmål. Foto: Klaus Holsting

– Ja, han er heldig, indskød en af repræsentanterne fra energiagenturet og nikkede over mod ejeren – for han er den eneste på markedet.

– Ja, jeg vil ikke gå i partnerskab med nogen som helst, svarede Ismail Alushi.

Et bekræftende dementi

Nogle dage senere, da fotografen igen kunne stå på benene, bad vi chefen for UNDP i Albanien, Anna Stjärnerklint, om at få at vide, om vi havde hørt rigtigt. Skulle en privat forretningsmand, som tjente storartet på sine solfangere, have 12 mio. kr. i støtte fra FN i tilskud til et produkt, som kun han solgte?

Anna Stjärnerklint havde stået for UNDP's programmer i Albanien i fem år. Hun svarede: "Jeg kender ikke noget til projektet, det må være et helt nyt." Hun lovede at undersøge sagen.

Nogle dage efter indløb en meget lang forklaring på mail fra hendes højre hånd, Batkhuyag Baldangombo, som konkluderede: "Denne støtte er ikke begrænset til lokale fabrikanter, men vil også lette adgangen til markedet for internationale fabrikanter, enten alene eller gennem joint ventures, så konkurrencen bliver skærpet, og at der, hvor er det muligt, finder en teknologioverførsel sted."

Anna Stjärnerklint sendte senere samme dag en mail, hvori der stod: "Jeg tror, vi skulle tilføje, at pengene ikke går til denne – for tiden ene – fabrikant, men til at sponsere offentlig bevidsthed og til at opmuntre andre forretningsfolk til at gå ind på dette marked. Til at begynde med vil denne ene fyr sikkert få flere kunder, vil jeg tro."

Det er vist det, der kan kaldes et bekræftende dementi.

'Et populært udflugtsmål'

Bevæbned med ukuelig optimisme begav vi os ud på en to-dages tur for at se andre UNDP-

projekter. De kunne kun blive bedre, ræsonnerede vi.

UNDP-jeepen fragtede os sydover til byen Gjirokaster, som kort tid forinden var blevet udnævnt af en anden FN-organisation, Unesco, til at tilhøre 'menneskehedens kulturarv' på grund af sine smukke bygningsværker.

Byen flød med affald

UNDP's bidrag bestod ikke i skraldespande, men i at brolægge et par af de gamle gader, hvilket gav beskæftigelse til 37 arbejdsløse. Vi så nogle få af dem lægge brosten. Derimod kunne vi ikke se de ti kvinder, som UNDP støtter med at fremstille lokalt kunsthåndværk, for de var ikke troppet op i deres butik. Godt det samme, for det ville være pinligt at antyde, at man ikke ville købe noget som helst af deres frembringelser.

Til sidst så vi Viroi. Det er en sø. Fyldt med brakvand, andemad og affald, kantet af en bred med kokasser og fugleklatrer. UNDP's bidrag til denne idyl var at asfaltere en halv kilometer sti omkring den samt anbringe nogle bænke mellem stien og søen.

Ganske vist havde man vendt bænken sådan, at den siddende havde ansigtet mod søen, men flere steder var bænken placeret foran et træ, der spolerede udsigten, eller bænken var anbragt så nær søbredden, at fødderne dinglede, fordi den manglede fodstøtte.

Projektet havde kostet 100.000 dollars, og kommunen havde betalt 20 procent, mens resten kom fra Østrig.

Forelagt disse observationer svarer Anna Stjärnerklint: "Det er østrigerne, der har iværksat projektet, og det er første gang vi samarbejder med dem. I øvrigt er søen et populært udflugtsmål."

Vi havde ikke set et eneste menneske på stien i den halve time, vi dvælede ved søen.

Fotografen stod blot og virrede med hovedet, og jeg måtte insistere overfor ham, at UN ikke betød United Nonsense.

Øjvind Kyrø er freelancejournalist og besøgte Albanien i september 2005.

Replik: Øjvind Kyrø kompromitterer sig selv

Kommunikationsmedarbejder Christine Drud, UNDP's nordiske kontor i København, kommenterer her artiklen 'En albansk farce':

UNDP's nordiske kontor beklager, hvis Øjvind Kyrø (ØK) føler, at både serviceniveauet og UNDP's arbejde for at skabe udvikling i Albanien ikke har været tilfredsstillende.

Hvad angår kritikken rettet mod UNDP's nordiske kontor refererer ØK udelukkende til en mailkorrespondance, som kompromitterer ØK sig selv.

Som en opfølgning på ØK's kritik i dette nummer af *udvikling*, har UNDP's nordiske kontor undersøgt korrespondancen mellem hr. Kyrø og vores daværende kommunikationsmedarbejder. Vi kan derfor konstatere, at ØK den 23.5 fik udleveret navn og e-mail på UNDP's kommunikationsmedarbejder på det albanske landekontor, hvorefter vi bad ham om at tage direkte kontakt. ØK skriver en måned senere (28.6): "Er der noget nyt om turen?" Det viser sig, at ØK ikke har foretaget sig noget i den forgangne måned på trods af beskeden om, at de var informerede om hans besøg og blot ventede på, at han tog direkte kontakt. ØK bad endvidere om økonomisk støtte til turen, som UNDP's nordiske kontor afviste.

UNDP beklager grundlæggende fejl i forhold til turen, såsom at fotografen ikke fik de rigtige billeder. UNDP's tidligere faste re-

præsentant i Albanien, Anna Stjärnerklint (AS), står undrende over for ØK's meget negative indtryk af UNDP's projekter og langsigtede arbejde i Albanien. AS forklarer, at solenergiprojektet er finansieret af *The Global Environment Facility* (GEF) og er i en opstartsfasen. Med andre ord er dette projekt endnu ikke blevet implementeret og spekulationer om, at alle penge fra projektet vil havne i én producents lomme, holder på ingen måde stik.

ØK nævner også et initiativ taget ud af det overordnede Local Governance-projekt i byen Gjirokastra. Projektet har søgt at hjælpe de lokale myndigheder til at udarbejde deres egen byplanlægning. Ét af hovedformålene med denne plan er at udvikle turisme – blandt andet ved at renovere og opretholde den ottomanske byarkitektur. Projektet med at brolægge gaderne skal ses i denne kontekst. At det var ferietid og ekstremt varmt, da ØK var i Albanien, kan forklare, hvorfor der ikke var nogle mennesker, da ØK besøgte turistmålet ved søen i Viroi. Vandkvaliteten var forringet på grund af alger, men efter en lang sommer ser UNDP ikke dette som et underligt fænomen.

UNDP havde journalistisk gerne set, at flere kilder var bragt i tale, da artiklen udelukkende bygger på ØK's egne observationer. UNDP uddyber gerne sine svar, hvis ØK har yderligere spørgsmål til projekterne i Albanien.

SORØ AKADEMIS SKOLE
- her har kundskab altid været en tradition...

Gymnasium, 10. klasse og kostskole
På Sorø Akademis Skole lægger vi vægt på både tradition og fornyelse. De historiske bygninger og omgivelser indgår i et frugtbart samspil med en fornyende, internationalt orienteret undervisning som tilstræber et højt fagligt niveau. Kostskolen fungerer som et trygt hjem hjemmefra hvor gensidig respekt, fælles ansvar og samlende traditioner er de bærende værdier.

Årlig opholdsbetaling fra kr. 8.000 - 36.000, afhængig af forældreindkomst og alder.

Kik også indenfor på www.soroe-akademi.dk - eller kontakt os for besøg på skolen. Vi sender gerne informationsmateriale og ansøgningskema.

SORØ AKADEMIS SKOLE
Ingemanns Hus, Akademi-grunden 8,
DK-4180 Sorø Tlf. +45 5786 5786
soroe-akademi@soroe-akademi.dk

SKAL DU FLYTTE? SÅ GIV VENLIGST BESKED OM NY ADRESSE TIL SCHULTZ DISTRIBUTION PÅ TELEFON 43 22 72 88 ELLER PR. MAIL: SCHULTZ@SCHULTZ.DK

EN MOPPEDRENG OM MEDIER

Her er bogen til alle, der gerne vil blive klogere på brugen af information i udviklingsarbejdet og globaliseringens betydning for kommunikation og medier i syd.

Af Stefan Katić

Kunsten at bruge kommunikation til at skabe *awareness* – det vil sige viden og bevidsthed – om forskellige emner blandt mennesker i u-landene er i dag blevet et selvstændigt fag under betegnelsen udviklingskommunikation. Behovet for en grundbog om udviklingskommunikation set med skandinaviske øjne er derfor vokset – og det er behovet for at professionalisere kommunikationsarbejdet i udviklingslandene også.

Derfor har forfatter og international koordinator på Malmös Högskola Oscar Hemer og professor Thomas Tuftte fra RUC sammen udgivet en moppedreng af en bog med titlen *Media and Glocal Change. Rethinking Communication for Development*. Og nej, det er ikke en stavfejl: Den hedder *Glocal* – forfatterens nye ord for det, der er *global* og *local* på samme tid.

Globalisering & kommunikation

Bogen indeholder en lang række cases om brug af information i udviklingsarbejdet, for

eksempel inden for landbrug, sundhed, miljø og ikke mindst konflikthåndtering.

Ikke færre end 36 skribenter har bidraget, herunder norske Thomas Hylland Eriksen, den tidligere Panos-direktør, James Deane, samt verdens mest citerede medieforsker, den nu afdøde Everett M. Rogers, forfatter til medieforskningens grundbog *Diffusion of Innovations* fra 1962.

Bogen søger også at indkredse globaliseringens betydning for kommunikation og medier i syd, og introducerer begrebet *world development*. Thomas Tuftte siger:

– Jeg bliver ofte mødt af indvendingen: 'Jamen dem ude i landsbyerne har jo ikke adgang til medierne.' Mit svar er: Jo, de har. Næsten alle har radio, og flere og flere får adgang til satellit-tv. Og så er der folk, der ser tv i byerne, men tager fortællingen med hjem til landsbyerne, når de vender hjem i høstsæsonen.

Bogen af det svensk-danske forfatterduo er, som titlen antyder, på engelsk og – for ligesom at understrege pointen om en globaliseret verden – trykt i Argentina.

Oscar Hemer & Thomas Tuftte (editors):

Media and Glocal Change. Rethinking Communication for Development.

Udgivet på Nordicom/ CLASCO. SEK 250, 493 sider.

www.nordicom.gu.se

ANNONCE:

KOM TÆTTERE PÅ DEN TREDJE VERDEN!

På www.emu.dk/3verden kan du finde undervisningsmaterialer, der har opnået støtte fra Danidas oplysningsbevilling. Alle omtalte materialer fremstår med projektbeskrivelse, undervisningsidéer sat i relation til centrale uddannelsesmål og anvisninger til, hvor materialerne kan rekvireres.

Materialerne skal inspirere lærere og elever til at anvende de støttede projekter i undervisningen. Målgrupperne er lærere og elever inden for grundskolen, gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser.

Det er muligt at søge på regioner, hvis man som lærer for eksempel er i gang med temæt Afrika eller Latinamerika, men materialerne kan også søges ud fra en fagindgang eller via emner som børnearbejde og natur/miljø.

Der er tale om meget forskellige materialer, herunder bøger, film, spil, tidsskrifter og websider. Fælles for dem er, at de sætter fokus på den tredje verden og er udarbejdet af humanitære organisationer som for eksempel Red Barnet, unicef, Mellemløst Samarvirke og privatpersoner med indgående kendskab til den tredje verden.

Udenrigsministeriet, Danida

i samarbejde med EMU – Danmarks undervisningsportal

Udenrigsministeriet,
Kommunikationssenheden
Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K

NY HIV/AIDS PUBLIKATION:

MANGE FREMSKRIDT, MEN FLERE DILEMMAER

Hiv-medicin er blevet billigere. Alligevel har Afrikas fattige stadig ikke råd til at købe den. Og således hober dilemmaerne sig op i ny publikation fra Nordiska Afrikainstitutet, der dog fastslår, at der er sket vældige fremskridt i kampen mod aids i Afrika.

I tråd med UNAIDS årsrapport fremgår det af 'Models for Life', at der både er frem- og tilbageskridt i kampen mod hiv/aids. Foto: Jørgen Schytte

Af Jørgen Harboe

Hvordan går det med at skaffe medicin til de 29 millioner hiv-smittede i Afrika syd for Sahara? Hvad gør de private bistandsorganisationer? Og hvad har de lært?

De spørgsmål har Nordiska Afrikainstitutet i Uppsala taget op i en ny publikation: *'Models for Life – Advancing antiretroviral therapy in Sub-Saharan Africa'*. Hæftet er udgivet i samarbejde med Roskilde Universitetscenter (RUC) og det danske aids-netværk, Aids-net. Det er én af de over 600 publikationer, instituttet i Uppsala har udsendt, siden det blev grundlagt i 1962.

Models for Life er skrevet på baggrund af to seminarer for u-landsorganisationer og forskere, som Nordiska Afrikainstitutet, RUC og aids-netværket holdt i Danmark og Sverige i efteråret 2004. Det er især NGO'ernes felterfaringer, som læseren får del i.

Men udviklingen går så hurtigt, at forfatterne har opdateret informationerne fra de to seminarer i deres hæfte. Ellers havde det været forældet, inden det udkom!

I efteråret 2004 skønnede FN's aids-organisation UNAIDS, at aids-medicinen kun var nået ud til et par procent af de hiv-smittede i Afrika. Hæftet fortæller, at hele otte procent fik medicin i juni 2005. Altså en forbedring på 400 procent, mens hæftet var undervejs!

Models for Life beskæftiger sig mest med Uganda; det afrikanske land, der først kom i gang med at bekæmpe aids og stadig fremhæves som model for andre. Her oplyste

myndighederne i september 2004, at der var medicin til godt 12 procent af de hiv-smittede, der havde brug for den. Ifølge publikationen var andelen cirka 40 procent i juni 2005. Altså en klar forbedring.

Hæftet illustrerer dog også nogle af de kolossale forhindringer forude.

Et af dem er prisen på medicin. Hiv-medicin er blevet billig i løbet af de sidste to-tre år, og store donorer hjælper med bistand. Men Uganda har alligevel ikke råd til at tilbyde gratis medicin til alle, og spørgsmålet er, hvad gør man så? Behandlingen virker kun, hvis patienten tager medicin resten af livet.

Ifølge *Models for Life* koster det 300 dollars om året. Ugandas bruttonationalindkomst (BNI) pr. indbygger er 250 dollars om året. Før var livsforlængende aids-behandling et privilegium for de rige lande. Nu er skellet flyttet til Afrika, men er der stadig.

Aids-behandling kræver også løbende tests for, hvor megen smitte patienterne har i sig. Tests er heller ikke gratis. Ifølge hæftet er de somme tider dyrere end medicinen, og donorerne hjælper kun lidt.

Jørgen Harboe er freelancejournalist.

Hæftet *'MODELS FOR LIFE – Advancing antiretroviral therapy in sub-Saharan Africa'* er redigeret af Jeffrey V. Lazarus, Catrine Christensen, Lise Rosendahl Østergaard og Lisa Ann Richey. Nordiska Afrikainstitutet 2005. 36 sider. Pris: 90 SEK, men downloades gratis på:

www.nai.uu.se/publikationer

Der tales ca. 6.000 sprog i verden, men hvis den nuværende udvikling fortsætter, vil halvdelen uddø i løbet af de næste 100 år. Langt fra alle verdens sprog har et skriftsprog. Foto: Jørgen Schytte

SPROGDØDEN – TAB AF IDENTITET OG KULTUR

Af Marianne Østergaard

Verdens sprog uddør med en foruroligende hast – langt hurtigere end klodens dyre- og plantearter. Hver 14. dag uddør et sprog, og selv ud fra et optimistisk skøn vil halvdelen af verdens nuværende ca. 6.000 sprog være uddøde i slutningen af det 21. århundrede.

Denne sprogdød, der fejrer hen over verden, er emnet for en ny dansk film, *I sproget er jeg*. Filmen er en mosaik af nedslag i 42 lande på seks kontinenter – fra Australien til Mexico, fra Sydafrika til Mongoliet.

Selve vores væren som mennesker, kernen i vores identitet, er tæt forbundet med sproget. Vores bevidsthed er en strøm af ord og tanker, og sproget er også vores port til verden og til hinanden – et middel til at dele vores tanker, følelser og oplevelser med andre mennesker. Sproget er på én gang noget fælles og noget meget personligt. Sproget er dét, der gør os til mennesker.

Sprogenes uddøen skyldes en kombination af ydre tvang og indre drift hos sprogbrugere. De store sprog fortrænger de små, og de stærkes sprog fortrænger de mindre stærkes sprog. Sådan har det altid været op gennem historien, hvor imperiers herredømme blev fulgt af det imperiale sprogs overtag. Det er accelerationen af ganske få store sprogs fortrængning af mange små sprog, der er bekymrende. Filmen viser, hvordan først kolonisering og nu især modernisering og globalisering udsletter de mindre sprog hos mennesker i mange forskellige kulturer.

Filmen fremdriver sin pointe i en vekslen mellem vægtige ekspertudsagn fra de to sprogforskere David Crystal fra England og Peter K. Austin fra Australien, og vidneudsagn fra berørte mennesker i alle dele af verden.

Vi møder blandt andet australske aboriginals, som i bogstavelig forstand har fået tævet sproget ud af kroppen. En kinesisk tv-værtinde, der foretrækker det store fremadstormende sprog *mandarin* frem for sit modersmål *changsa hua*, som hun vil overlade til bedsteforældregenerationen at bringe videre

til sine børn. Og vi møder en stolt nybagt far i Mongoliet, der vil tale russisk og engelsk til sin spæde datter – på trods af at han ikke selv behersker disse sprog særlig godt – fordi hun på den måde lærer 'more cool words'.

FN's generalsekretær Kofi Annan fortæller om, hvordan kolonisproget engelsk i hans barndom via medier og undervisning hurtigt trængte ind i alle hverdagens porer til fordel for de ghanesiske sprog – og han tjener også som et af billederne på den ambition om social succes, der driver mennesker til at opgave deres modersmål til fordel for et mere prestigefyldt og magtfuldt sprog.

Den danske lingvist, Jørgen Rischel, optræder også i filmen. Han arbejder med at registrere sproget *mlabri*, som ikke har noget skriftsprog og kun tales af ca. 300 mennesker i det nordlige Thailand og Laos.

Men hvad betyder det, at sprog uddør? Kan man ikke bare sige, at de har haft deres tid ligesom seglet eller selvbinderen? For de enkelte sprogbrugere, der mister deres sprog, betyder det en smertefuld opløsning af deres identitet, og for menneskeheden som sådan betyder det, at vi for evigt mister den vision og det potentiale, der ligger i de pågældende sprog. Når dette er alvorligt, er det, fordi vi ikke kan vide, hvilket sprog, der rummer kimen til løsning af fremtidens udfordringer. Ligesom vi ikke ved, hvilke planter, der indeholder stoffer til fremtidens medicin.

I sproget er jeg er en tankevækkende tour de force rundt i verdens sproglige og kulturelle mangfoldighed.

Marianne Østergaard er journalist og webredaktør i Udenrigsministeriets kommunikationsenhed.

I sproget er jeg – voices of the world. Instruktion: Janus Billeskov Jansen og Signe Byrge Sørensen. Produktion: Final Cut Productions 2005, 59 min. Filmen kan købes hos produktionsselskabet, mail byrge@final-cut.dk og vil fra begyndelsen 2006 også kunne købes via Det Danske Filminstitut, www.dfi.dk

Herlufsholm Kostskole – en dansk skole med international og akademisk atmosfære

Herlufsholm Skole er mere end en uddannelsesinstitution. Vi bestræber os på at være en skole, der gør en forskel for eleverne – på alle livets områder – både nu og i fremtiden:

- På det akademiske og intellektuelle område
- På det ekstrascolære område
- På det dannelsesmæssige område

– *det gør en forskel!*

PÅ HERLUFSHOLM SKOLE TILBYDER VI:
 ■ Grundskolen ■ Studentereksamen
 ■ 10. Præparandklasse (gymnasieforberedende skoleår)
 ■ PRE IB ■ IB

KONTAKT OS

– SÅ SENDER VI INFORMATIONSMATERIALE OM KOSTSKOLEN OG VORES UDDANNELSER. BESØG OS PÅ SKOLEN ELLER PÅ INTERNETTET: www.herlufsholm.dk

Klaus Eusebius Jakobsen
 Klaus Eusebius Jakobsen, rektor

4700 Næstved
www.herlufsholm.dk

Skolens kontor: Tlf. 55 75 35 00 . Fax 55 75 35 14
 e-mail: rektorkontor@herlufsholm.dk

HVIS JEG VAR UDVIKLINGSMINISTER

Én ting er at være i opposition. Noget andet er at være minister for dansk udviklingsbistand. Udvikling bad en ung, kritisk debattør og bistandstilhænger om at komme med bud på nogle af udviklingsbistandens dilemmaer.

Af Poul Kjar

– Jeg ville sige til offentligheden, at det er hamrende svært at lave udviklingsbistand. Men jeg ville også sige, at vi skal blive ved med at forbedre os, siger Katrine Barnekow Rasmussen, da *udvikling* inviterer til interviewlegen; 'hvis jeg udviklingsminister'.

Den 25-årige specialestuderende i religionssociologi og International Udvikling er for nyligt vendt hjem efter fem måneders praktikophold i en international NGO i Uganda, udsendt af en dansk udviklingsorganisation.

Hun skrev i november et indlæg, 'Udviklingsbistand er ikke vaskepulver' i webnyhedsmagasinet *Ræson*, hvor hun leverer en bandbulle mod det danske udviklingsmiljø og ikke mindst Danida.

Katrine Barnekow Rasmussen skriver blandt andet:

'Om udviklingsarbejde kan det kort og kontroversielt siges, at det hele handler om *funding*. Den floskelfyldte afrapportering til Danida, der tilsyneladende er nødvendig for at udløse funding-godbidde, er derfor med til at male dansk bistand op i et hjørne, hvor forskellen mellem rapporter og realitet i felten bliver så sørgeligt iøjnefaldende. Hvad man mener, siger og (officielt) gør, afhænger af, hvad donoren mener, er rigtig udvikling dette år.'

Og hun fortsætter:

'Danida prøver at påvirke Folketinget til at få så stort et budget som muligt. Danske NGO'er slås om de samme Danida-puljer. De forskellige programmer i organisationerne kæmper om de penge, der tildeles fra Danida ... og diverse partnerorganisationer i modtagerlandene strides indbyrdes om at få de lukrative *subgrant*-aftaler.'

Debat om ærlighed

– *Hvad vil du gøre for at lave om på det?*

– Et godt sted at starte som udviklingsminister ville være at tage en ærlig debat om bistanden, og hvordan den fungerer. Helt konkret så vil jeg belønne de udviklingsorganisationer, der åbent og ærligt fremlægger mislykkede indsatser og projekter, som vi kan lære af. Internt i Danida kunne man starte med at lytte lidt mere til samarbejdspartneres erfaringer og stole mere på de danske organi-

Specialestuderende Katrine Barnekow Rasmussen fik tilført sin teoretiske viden om international udvikling en vognfuld afrikansk virkelighed under et praktikophold i Uganda. Foto: *udvikling*

sationers kompetencer og deres kendskab til de lokale forhold og behov.

– *Betyder det, at du ville formulere nogle løsere retningslinier for at give støtte til danske organisationers arbejde i fattige lande?*

– Ja. Man skal i hvert fald komme væk fra den tankegang, at der findes forkromede tanker, der gælder for hele udviklingsverdenen. At man det ene år mener, at nu har man fundet de vises sten i civilsamfundet, og det næste år er det hiv/aids, der skal indtænkes alle vegne. Det er en meget dårlig udnyttelse af de danske NGO'ers kompetencer, når man prøver at flette overordnede målsætninger ind alle vegne.

– Noget andet er, at Danida ikke skal regne med, at man kan lave fattigdomsbekæmpende projekter og samtidig styrke civilsamfundet – i hvert fald ikke i et land som Uganda. Civilsamfundet, organiseret i NGO'er, er ikke en naturlig del af samfundet. Derfor vil mit forslag være, at tingene skilles ad, så vi laver projekter, der enten retter sig mod at styrke civilsamfundet – eller som er med til at bekæmpe fattigdommen.

Vores dagsorden

I *Ræson* skriver Katrine Barnekow Rasmussen:

'Vi må acceptere, at det er og bliver opfattet som vores dagsorden, når vi forventer af ugandere, at de skal opføre sig sådan, som vores projektforslag fortæller dem, er rigtigt.'

– *Men hvordan vil du gøre det til deres dagsorden?*

– Det er et svært spørgsmål. Måske skal vi bare stå ved, at vi med bistanden gerne vil ændre på den måde, verden ser ud, selv om det ikke er populært at sige. Vi ønsker for ek-

sempel at skabe demokratiske stater eller opfordre befolkningen til at bakke op om demokratiske stater. Men man kan ikke bare regne med, at de mennesker, der ansættes i et land til at være en del af de her processer, i hjertet tror på, at det er det rigtige.

– *Du vil ikke tage nogle konkrete initiativer?*

– Jeg mener ikke, at man kan gøre det på én bestemt måde, og vupti, så er problemet løst. Min pointe er, at dilemmaerne i langt højere grad skal diskuteres. At bistand ikke bare handler om at mætte den sultne afrikaner, men at sikkerhedspolitik også spiller en vigtig rolle. Og at det ikke altid går, som man havde håbet på. Som det er nu, blokeres debatten om udviklingsbistanden af frygten for, at indsatsen kommer til at fremstå som fejlslagen. Som efterfølgende resulterer i besparelser.

”Som det er nu, blokeres debatten om udviklingsbistanden af frygten for, at indsatsen kommer til at fremstå som fejlslagen. Som efterfølgende resulterer i besparelse”.

Gartner og hushjælp problemstillingen

'Sammenlignet med det danske arbejdsmarked er de udsendtes lønniveau ikke opsigtsvækkende – set i forhold til ansvar og arbejdsbyrde. Og havde det været ansatte i det private erhvervsliv, ville det nok virke knap så kontroversielt. Men den levestandard, en ud-

stationeringslønning køber i et udviklingsland som Uganda, står i skærende kontrast til den fattigdom, som er årsagen til donorernes tilstedeværelse,' skriver hun i sit indlæg.

– *Det er jo en gammel kendt problemstilling, og hvad vil 'ministeren' gøre ved det?*

– Det er ikke så simpelt, at man bare kan bede folk om at nedtone deres levestandard og bruge pengene, når de vender tilbage til Danmark. Min erfaring fra Uganda er, at der er tale om et meget hierarkisk samfund. Man kan ikke komme kørende i en gammel skrammelkasse og bo i et hus i et slumkvarter, hvis man vil sætte sig i respekt, siger hun og tilføjer så:

– Omvendt giver det selvfølgelig et problem i forhold til de fattigste i befolkningen – at vi med vores levevis signalerer, at de er helt uden for vores liga. Det er et dårligt udgangspunkt for at få bistanden til at nå de mennesker, den var tiltænkt. Jeg kan ikke som udviklingsminister komme med en løsning. Men igen handler det om at være åben omkring den her problemstilling.

Tal om fejl

Og til sidst et spørgsmål til den studerende, og ikke til 'ministeren':

– *Dit indlæg i Ræson blev efterfølgende bragt i dagbladet Information og har genereret en del debat – er det kommet bag på dig?*

– Ja, jeg har fået overraskende mange reaktioner – især fra andre studerende, der har været i praktik ude i verden, og som har oplevet nøjagtig det samme og gjort sig de samme tanker. Jeg oplever, at ældre bistandsarbejdere har en tendens til at lukke øjnene for de her problemstillinger – og så får man svaret: 'Du har jo kun set en lille del af virkeligheden i den fattige del af verden, – og jeg har så og så mange års erfaring.' Det er sådan en 'hvad bilder hun sig ind' attitude. Jeg tror, at det handler om frygten for, at overfladen skal krakelere. At der skal komme ridser i lakken på det pæne image, som dansk udviklingsbistand har oparbejdet. Min pointe er, at succeserne i dansk bistandsregi ikke bliver mindre af, at man også kan tale om fejltagelserne.

– *Men det er jo altid nemt at kritisere etablerede systemer, når man står uden for?*

– Det er klart. Men, som jeg understreger flere gange i artiklen, er jeg tilhænger af udviklingsbistand – på den måde er jeg jo ikke helt udenfor. Jeg synes også, at det er 'min' bistand. Derfor har jeg en interesse i, at den er så god som muligt. Men det bekymrende er, at mange af de mennesker, der tager det her ilde op, har været en del af ungdomsoprøret. De har glemt, at man som et ungt og udefrakommende menneske ser på verden med friske øjne – og er i stand til pege på nogle problemstillinger, som vi skal blive bedre til at diskutere.

Læs hele debatindlægget på www.raeson.dk

GLOBALISERINGSDRONNING MED HALSBETÆNDELSE

En Google-søgning på den engelske professor i økonomi Noreena Hertz giver 103.000 hits. Med hæs stemme gav hun forelæsning i København.

Tekst og foto: Poul Kjar

Noreena Hertz udgav i 2001 bogen 'Den tavse magtovertagelse' om de multinationale selskabers negative indflydelse på verdens politiske udvikling. Bogen gav hende internationalt gennembrud som en af verdens førende eksperter i økonomisk globalisering og dermed titlen 'globaliseringsdronning'.

'Den tavse magtovertagelse' lå på The Wall Street Journal bestsellerliste i 12 uger. Noreena Hertz er blevet udpeget som en af verdens mest inspirerende kvinder af magasinet *Vogue* og udnævnt til en af de 100 mest magtfulde personer i London! Hun har skrevet klummer og kommentarer i *The Washington Post*, *New Statesman*, *The Observer*, *The San*

Francisco Chronicle, *The Financial Times* etc. Og hun har optrådt i samtlige tv-shows i Storbritannien og USA.

Hun personificerer den 'nye aktivisme', der virkelig sparker mås, og som i England har mobiliseret middelklassen og dermed premierminister Tony Blair og finansminister Gordon Brown i MakePovertyHistory-kampagnen. Og som har gjort Afrika til et vægtigt indenrigspolitisk tema.

Det sker i tæt fællesskab med rockstjerner som Bono og Geldorf. Noreena Hertz befinder sig scenevant i paneldiskussioner med folk som Bill Clinton, Mary Robinson, Jeffrey Sachs etc. etc. Hun er et hit!

Og nu har hun også været i Danmark, hvor hun gav foredrag på Københavns Universitet i forbindelse med, at portrætfilmene 'Noreenas Agenda' blev vist på dokumentarfilm-festivalen cph:dox. Desværre havde den globale økonomis svar på fodboldens David Beckham fået halsbetændelse. Derfor talte hun med hæs stemme og mundspray i sølle 25 minutter.

Follow the money, anbefaler økonomiprofessor og globaliseringsdronning Noreena Hertz, der kæmper u-landenes sag.

Men hun nåede at fortælle sin personlige beretning om, hvordan hun i 1992 fik sit første rigtige job hos Verdensbanken. Hun indgik i et team, der skulle hjælpe økonomien i Rusland på fode efter Sovjetunionens sammenbrud. Hun blev sendt ud i landet for at besøge byer og fabrikker. Her gik det op for hende, hvad følgerne ville blive, hvis Rusland gennemførte Verdensbankens privatiseringsplan. Landet ville gå i opløsning.

Det rapporterede hun hjem til Washington, hvor svaret var, at det skulle hun ikke bekymre sig. Det handlede om at begrave kommunismen og skabe et nyt kapitalistisk Rusland, hvisker hun med sin hæs stemme til publikum.

Hun sagde sit velbetalte job op, men blev hængende i Rusland og skrev en afhandling om konsekvenserne af de økonomiske reformer.

Senere gik det op for hende, at hvis hun virkelig skulle ændre noget i verden, så gjaldt det om ikke at klynge sig til vestens moralske forpligtelse over for den tredje verden. Den moralske forpligtelse er simpelthen ikke stærk nok til at ændre verdens skæve fordelingspolitik.

Det handler ifølge globaliseringsdronningen om at finde frem til vestens nytteværdi af at gøre indsats i den tredje verden. Det handler om at følge pengene. Det er den røde tråd i hendes kamp for at lette udviklingslandene for deres gæld; et tema som hun i sin seneste bog, *I.O.U* (læses, får beskrevet gennem et fascinerende miks af name-dropping og rockstjerneturne, historisk og politisk indsigt i udviklingslandenes gæld til den vestlige verden.

Noreena Hertz: *I.O.U – The Debt threat and why we must defuse it*. Forlaget Harper Perennial

NYT OM NAVNE DECEMBER

BILATERALE LANGTIDSRÅDGIVERE

(Ansatte på sektorprogrammer, der administreres af Danida og regeringer i modtagerlandene)

Cand. scient., **Hans Hoffmeyer**, 57, er blevet kontraktansat som seniorrådgiver ved Human Rights & Good Governance i Bangladesh med tjenestested i Dhaka.

BA in Economics, **Ashley Collin Marron**, 36, er blevet kontraktansat som Information Technology Advisor ved Health Sector Program i Bhutan med tjenestested i Thimpu.

Ph.d. Antropologi, **Ninna Nyberg Sørensen**, 35, er blevet kontraktansat som seniorrådgiver ved Regionalt MRD-program i Guatemala med tjenestested i Guatemala City.

MSc. Forestry, **Poul Michael Øllgaard**, 51, er blevet kontraktansat som seniorrådgiver ved det Regionale Landbrugsprogram i Mellemøsten med tjenestested i Ramallah.

MULTILATERALE RÅDGIVERE

(JPO's og seniorrådgivere)

Cand.scient.folkesundhed **Nina Bjerglund Andersen**, 26, er udsendt som JPO for WHO til Schweiz, hvor hun skal arbejde med WHO's globale sundhedsinitiativ.

Cand.scient.pol. **Daniel Dich Dysse**, 32, er udsendt som JPO for FN's Verdensfødevareprogram (WFP) til Egypten, hvor han skal arbejde med monitorering og evaluering af fødevarebistanden samt fødevaresituationen i landet.

Cand.scient.soc. **Pernille Friis**, 31, er udsendt som JPO til Vietnam, hvor hun skal arbejde med god regeringsførelse.

Cand.scient.pol. **Signe Bendix Jepsen**, 27, er udsendt som JPO for FN i New York, hvor hun skal arbejde i Sikkerhedsrådets sekretariat; afdelingen for politiske anliggender.

Cand.scient.pol. **Bent Lautrup-Nielsen**, 31, er udsendt som JPO for WFP til Kenya, hvor han skal arbejde med logistik i forbindelse med fødevaredistribution.

Cand.merc.int. **Caroline Marie Isabelle Schär**, 30, er udsendt som JPO for WFP til Benin, hvor hun skal arbejde med den sociale sektor, herunder hiv/aids og uddannelse.

Cand.hort. **Christian Holde Severin**, 32, er udsendt for International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) til USA, hvor han skal arbejde med vandressourceforvaltning i Den Globale Miljøfacilitet (GEF).

Cand.oecon. **Thomas Pave Sohnesen**, 29, er udsendt som JPO for IBRD til USA, hvor han skal arbejde med økonomisk analyse af fattigdom og fattigdomsbekæmpelse.

Cand.scient.pol. **Trine Birgitte Storm**, 32, er udsendt som JPO for UNDP til Burkina Faso, hvor hun skal arbejde med god regeringsførelse.

Cand.scient.soc. **Birigt Yigen**, 30, er udsendt som JPO for WFP til Mozambique, hvor hun skal arbejde med fødevarebistand til hiv/aids-ramte.

UDENRIGSMINISTERIET

Katrine Paaby Joensen udsendes som fuldmægtig til ambassaden i Accra, Ghana.

Antropolog **Karin Poulsen**, 42, er ansat i kontoret for bistandsfaglig tjeneste (BFT) som bistandskonsulent vedrørende menneskerettigheder, god regeringsførelse og demokratisering

Ambassadør **Marie-Louise Overvad**, 54, udsendes til FN-Missionen i Genève.

NGO-FOLK

Cand.polit. og tidligere direktør i Danmarks Nationalbank **Bodil Nyboe Andersen**, 65, er valgt til ny præsident for Dansk Røde Kors. Hun afløser overlæge Freddy Karup Pedersen, der efter otte år på posten ikke kan genvælges.

Nina Ellinger, 53, er ansat som regional repræsentant for Folkekirkens Nødhjælp i Sydasiens. Nina Ellinger har tidligere arbejdet i Dansk Flygtningehjælp, Kvindernes Ulandsudvalg og Mellemløst Samvirke.

Sociolog **Bente Ingvarsen**, 56, er ansat som national chef for Red Barnet. Bente Ingvarsen har tidligere arbejdet i Børnerådet og har lang erfaring med integration af børns rettigheder i lovgivningen.

Jordemoder **Thilde Knudsen**, 35, er udsendt for Læger uden Grænser til Pakistan, hvor hun blandt andet skal identificere behovene for hjælp til gravide og fødende i Muzaffarabad i det jordskælvsramte område.

Lærer **Anne Grete Kock** er ansat som landskoordinator for Konfirmand Aktion, som formidler viden og kirkeliv i Danmissions samarbejdslande.

Sygeplejerske **Anne Marie Riefestahl**, 35, er udsendt til Burma for Læger uden Grænser. Her skal hun være med til at drive en mobil klinik og oplære de lokalt ansatte sygeplejersker.

Psykolog **Louise Svendsen**, 33, er udsendt til Pakistan for Læger uden Grænser. Her skal hun arbejde på et program for mental sundhed og stå for uddannelsen af de lokalt ansatte medarbejdere på projektet.

GEORG GEARLØS SER MOD SYD

Seks danske opfindelser kan være med til at gøre 2006 til et bedre år. Alle seks er produkter, der er skabt for at gøre livet lettere for folk i u-landene.

Af Marianne Hartz Thomas

Forurenet vand. Landminer. Kvinder, der dør under fødslen.

Der er mange problematikker i u-landene, som enkle produkter og opfindelser måske kan være med til at løse. Og flere danske virksomheder, forskningsinstitutioner og enkeltpersoner har sat sig for at udvikle produkter, der kan gøre livet lettere for fattige folk i syd. *Udvikling* har – helt uvidenskabeligt – kigget danske opfindere over skulderen for at se på ideer, der måske får ben at gå på i løbet af 2006. Her er *udviklings* top-5-liste:

1. Planter som minesøgere.

Sidste år vakte det en del opsigt, at danske forskere udviklede en såkaldt minefinderplante, der skifter farve fra grøn til rød, når dens rødder når sprængstoffet i jorden. *Red-Detect* alias planeten gåsemad fra *Aresa Bio-detection* blev nomineret af New York Times som værende blandt verdens bedste opfindelser, og Bill Clintons fond er i følge rygter interesseret i at støtte de to unge danske opfindere. Men *RedDetect* har endnu ikke slået rødder i noget u-land. Den bliver for tiden testet på Forsvarsministeriets arealer på Amager.

2. Flere kan overleve fødsler.

Misoprostol, et lægemiddel, der kan stoppe forblødninger ved fødsler, er et dansk bud på, hvordan man kan ændre livet i de små afrikanske samfund, hvor mange kvinder forbløder, når de føder. Et hold danske forskere, med afdelingslæge Lars Høj fra Statens Serum Institut i spidsen, har udviklet lægemidlet. *Misoprostol* skal ikke holdes koldt eller sprøjtes ind i patienten, men kan sluges, hvilket formindsker risikoen for infektioner som for eksempel hiv/aids.

3. Engangssprøjter skal stoppe spredning af hiv/aids.

Den danske virksomhed *Emunio* forhandler og udvikler injektionssprøjter forbeholdt udviklingslandene. *Cady* og *Becky* er to injektionssprøjter, som kan noget særligt. Stempleerne på begge sprøjter knækker nemlig, efter at de har været brugt bare én gang og skal derefter smides væk. Det er smart i lande, hvor hiv/aids er et stort problem, fordi mange sprøjter bliver genbrugt på hospitaler og klinikker. Sprøjterne skal i løbet af 2006 testes i et Danida-støttet projekt i Bangladesh.

4. Hiv/aids-klinik, der besøger brugerne.

Dårlige veje eller helt mangel på veje betyder, at mange mennesker i Afrika ikke kan komme til hospitaler og klinikker. Men det danske firma KHR Arkitekter har designet *Outreach*, en mobil hiv/aids-klinik, der passer i en container. Klinikken kan flyves ind til områder, hvor der er langt til et hospital. Både satellit, parabolantenne og vandforsyningsystem gør klinikken så godt som selvforsynende. Arkitekterne vandt med klinikken den internationale konkurrence *Architects for Humanity* i 2003, og har siden søgt finansiell opbakning til at få klinikken bygget og prøvet af i Afrika.

5. Sugerøret, der rens vand.

Med et 25 centimeter forvokset sugerør vil virksomheden Vestergaard-Frandsen sørge for rent drikkevand til u-lande. *Lifestraw* hedder det køkkenrullelignende plastikrør, der med sine tre filtre gør det muligt at drikke vand direkte fra en sø eller å uden nogen sundhedsrisiko. Det rens vandet for små partikler, bakterier og dårlig lugt.

I 2004 og 2005 støttede Danida projekter inden for u-landsforskning med en bevilling på 96,7 mio. kr.

Maskinel Magasinpost
ID-nr. 42228

Returadresse:
Postboks 7777
7000 Fredericia

MERE OM VAND

Rent vand – også uden dansk design

Det dansk designede sugerør kan vise sig overflødig. En banebrydende opdagelse i starten af 2005 har fået Verdenssundhedsorganisation (WHO) til at godkende en metode til vandrensning til husholdningsbrug i udviklingslande. Metoden er enkel. En tom gennemsigtig plastikflaske fyldes med vand. Flasken placeres i solen i minimum otte timer, og herefter kan man roligt tage en stor slurk. Solens ultraviolette stråler har nemlig dræbt bakterierne i vandet. Vandet kan slukke tørsten i 15 dage efter sol-behandling, hvorefter det skal gøres om.

U-LANDSPROFET 2005

Resultatet og vinderen af *Udviklings* U-landsprofet 2005 konkurrence offentliggøres i næste nummer, der udkommer mandag den 6. februar. God jul og godt nytår fra redaktionen.